

На основу члана члана 237. тачка 3) и члана 265. Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10 и 57/11),

Управни одбор Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије доноси

ПРАВИЛНИК О ОСНОВНИМ ПРАВИЛИМА У ОБЛАСТИ ЦИВИЛНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА И НАДЛЕЖНОСТИМА ЕВРОПСКЕ АГЕНЦИЈЕ ЗА БЕЗБЕДНОСТ ВАЗДУШНОГ САОБРАЋАЈА

Предмет правилника

Члан 1.

Овим правилником уређују се основна правила у области цивилног ваздухопловства која се односе: на основне захтеве за пројектовање, производњу, одржавање и коришћење ваздухопловних производа, особље и организације које су укључене у пројектовање, производњу и одржавање ваздухоплова и ваздухопловних производа; на особље и организације које су укључене у операције ваздухоплова; на пројектовање, производњу и одржавање аеродромске опреме и особље и организације које су укључене у ове делатности, као и на пројектовање, производњу и одржавање система и саставних елемената за управљање ваздушним саобраћајем и пружање услуга у ваздушној пловидби и особље и организације које су укључене у ове делатности.

Преузимање уредби Европске заједнице

Члан 2.

Овим правилником преузимају се:

(1) Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 216/2008 од 20. фебруара 2008. године о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и оснивању Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја, којом се укидају Упутство Савета 91/670/ЕЕЗ, Уредба (ЕЗ) бр. 1592/2002 и Упутство 2004/36/ЕЗ (даје се у Прилогу 1. овог правилника);

(2) Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 690/2009 од 30. јула 2009. о изменама и допунама Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 216/2008 о заједничким правилима у области цивилног ваздухопловства и оснивању Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја, којом се укидају Упутство Савета 91/670/ЕЕЗ, Уредба (ЕЗ) бр. 1592/2002 и Упутство 2004/36/ЕЗ (даје се у Прилогу 2. овог правилника);

(3) Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 1108/2009 од 21. октобра 2009. о изменама и допуна Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008 у области аеродрома, управљања ваздушним саобраћајем и услуга у ваздушној пловидби и стављању ван снаге Упутства 2006/23/ЕЗ (даје се у Прилогу 3. овог правилника).

Значење појединих израза у овом правилнику

Члан 3.

ЕСАА споразум означава Мултилатерални споразум између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине,

Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову (у складу са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244 од 10. јуна 1999) о успостављању Заједничког европског ваздухопловног подручја.

Изрази „Заједница”, „прописи Заједнице”, „Уговор о оснивању Европске заједнице” (Уговор), „држава чланица”, „аеродром Заједнице“, авио-превозилац Заједнице“ и „Службени лист Европске Уније“ који се користе у прилозима овог правилника тумаче се сагласно тач. 2. и 3. Анекса II *ЕСАА* споразума.

Изрази „национална ваздухопловна власт”, „надлежни орган”, „ваздухопловна власт државе чланице”, „надлежни национални орган” и „ваздухопловна регулаторна власт државе чланице” који се користе у прилозима овог правилника тумаче се као Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије.

За потребе овог правилника користе се изрази садржани у Прилогу 1. овог правилника, као и изрази из Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 549/2004 од 10. марта 2004. године којом се предвиђа оквир за формирање Јединственог европског неба (Оквирна уредба), измењене и допуњене Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 1070/2009 од 21. октобра 2009. године којом се мењају и допуњавају Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004, (ЕЗ) бр. 550/2004, (ЕЗ) бр. 551/2004 и (ЕЗ) бр. 552/2004, како би се побољшао учинак и одрживост европског ваздухопловног система, која је у правни поредак Републике Србије преузета Прилогом 1. Правилника о условима и начину издавања и важења сертификата за пружање услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС“, број 32/11).

Прелазне и завршне одредбе

Члан 4.

Ступањем на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 68/10).

Члан 5.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Бр. 1/0-01-0001/2012-0005

У Београду, 23. фебруара 2012. године

Управни одбор

Председник

Милутин Мркоњић

ПРИЛОГ 1.

Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 216/2008 од 20. фебруара 2008. године о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и оснивању Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја, којом се укидају Упутство Савета 91/670/ЕЕЗ, Уредба (ЕЗ) бр. 1592/2002 и Упутство 2004/36/ЕЗ

ПОГЛАВЉЕ I НАЧЕЛА Област примене Члан 1.

1. Ова уредба примењује се на:

(а) пројектовање, производњу, одржавање и коришћење ваздухопловних производа, делова и уређаја и особље и организације које су укључене у пројектовање, производњу и одржавање ових ваздухопловних производа, делова и уређаја;

(б) особље и организације које су укључене у операције ваздухоплова.

2. Ова уредба се не примењује кад се производи, делови, уређаји и организације из става 1. овог члана користе у војним, царинским, полицијским и сличним операцијама. Државе чланице усвајају мере којима омогућавају да ове операције колико је то могуће и на прикладан начин уважавају циљеве ове уредбе.

Циљеви Члан 2.

1. Основни циљ ове уредбе је да успостави и одржи висок и уједначен ниво безбедности у цивилном ваздухопловству у Европи.

2. Додатни циљеви ове уредбе у областима које она уређује су следећи:

(а) обезбеђивање високог и уједначеног нивоа заштите животне средине;

(б) олакшавање слободног кретања робе, лица и услуга;

(ц) подстицање делотворности регулаторних поступака и поступака сертификације и избегавање дуплирања на националном и европском нивоу;

(д) помоћ државама чланицама у испуњавању њихових обавеза које произлазе из Чикашке конвенције, постављањем основа за заједничко тумачење и уједначену примену Чикашке конвенције и омогућавањем да се њене одредбе уважавају у овој уредби и правилима за њено извршење;

(е) истицање гледишта Заједнице о правилима и стандардима безбедности у цивилном ваздухопловству, успостављањем примерене сарадње с трећим државама и међународним организацијама;

(ф) обезбеђивање уједначене примене услова пословања за све учеснике на унутрашњем тржишту.

3. Основни и додатни циљеви ове уредбе постижу се:

(а) припремом, доношењем и уједначеном применом свих потребних аката;

(б) признавањем, без додатних захтева, сертификата, дозвола, одобрења или других докумената који су издати за производе, особље и организације сагласно овој уредби и правилима за њено извршење;

(ц) оснивањем независне Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја (у даљем тексту: Агенција);

(д) уједначеном применом свих потребних аката од стране националних ваздухопловних власти и Агенције, унутар њихових одговорности.

Дефиниције

Члан 3.

Поједини изрази који се користе у овој уредби имају следеће значење:

1) *делови и уређаји* означавају сваки инструмент, опрему, механизам, део, апарат, прибор, припадак или додатак, укључујући комуникациону опрему, који се употребљава или је намењен за употребу при коришћењу или надзору ваздухоплова у лету или који је инсталиран у ваздухоплов или причвршћен на ваздухоплов. Ово обухвата и делове структуре ваздухоплова, делове мотора или делове елисе;

2) *квалификована организација* означава орган коме може да се повери посебан посао сертификације од стране и под надзором и одговорношћу Агенције или националне ваздухопловне власти;

3) *комерцијални лет* означава сваки лет ваздухоплова за новчану накнаду или другу противвредност који је доступан јавности или који се, ако није доступан јавности, одвија на основу уговора између оператера и клијента при чему клијент нема никакву контролу над оператером;

4) *овлашћење (rating)* означава изјаву у дозволи којом се утврђују права, посебни услови или ограничења који се односе на дозволу;

5) *оператер* означава свако правно или физичко лице које користи или намерава да користи један или више ваздухоплова;

6) *производ* означава ваздухоплов, мотор или елису;

7) *сертификат* означава одобрење, дозволу и други документ који се издаје као резултат сертификације;

8) *сертификација* означава све облике признавања да су производи, делови или уређаји, лица или организације усклађени с важећим захтевима, укључујући правила за извршење ове уредбе, као и издавање одговарајућег сертификата којим се та усклађеност потврђује;

9) *сложени моторни ваздухоплов* означава:

(i) авион:

– с максималном сертифицикованом масом на полетању која прелази 5.700 kg, или

– који је сертифицикован за конфигурацију највећег дозвољеног броја путничких седишта која је већа од 19, или

– који је сертифицикован за операције с минималном посадом од најмање два пилота, или

– који је опремљен с једним или више турбомлазних или више турбоелисних мотора; или

(ii) хеликоптер који је сертифицикован:

- с максималном масом на полетању која прелази 3.175 kg, или
 - за конфигурацију највећег дозвољеног броја путничких седишта која је већа од девет, или
 - за операције с минималном посадом од најмање два пилота; или
 - (iii) ваздухоплов с нагибним ротором;
- 10) *стални надзор (continuing oversight)* означава послове којима се проверава да ли се услови под којима је сертификат издат трајно испуњавају током важења сертификата, као и предузимање заштитних мера;
- 11) *Чикашка конвенција* означава Конвенцију о међународном цивилном ваздухопловству и Анексе уз Конвенцију, која је потписана у Чикагу 7. децембра 1944. године;
- 12) *уређај за обуку којим се симулира лет (Flight Simulation Training Device – FSTD)* означава било који тип уређаја којим се на земљи симулирају услови лета; он укључује уређај за симулирање целокупног лета (*FFS*), тренажер летења (*FTD*), уређај за обуку летачко-навигационих поступака (*FNPT*) и уређај за основно инструментално летење (*BITD*).

ПОГЛАВЉЕ II

ОСНОВНИ ЗАХТЕВИ

Основни принципи и примењивост

Члан 4.

1. Ваздухоплови и на њима уграђени производи, делови и уређаји који су:
- (а) пројектовани или произведени у организацији над којом безбедносни надзор обавља Агенција или држава чланица; или
 - (б) регистровани у држави чланици, изузев ако је безбедносни регулаторни надзор (*regulatory safety oversight*) пренесен трећој држави и ако их не користи оператер из Заједнице; или
 - (ц) регистровани у трећој држави и које користи оператер над чијим летовима надзор обавља држава чланица или које за летове у Заједницу, унутар Заједнице или из Заједнице користи оператер који има седиште или боравиште у Заједници; или
 - (д) регистровани у трећој држави или регистровани у држави чланици која је пренела свој безбедносни регулаторни надзор трећој држави, и које за летове у Заједницу, унутар Заједнице или из Заједнице користи оператер који је из треће државе,
- морају да буду усклађени са овом уредбом.
2. Са овом уредбом мора да буде усклађено особље које је укључено у операције ваздухоплова из става 1 (б), (ц) или (д) овог члана.
3. Операције ваздухоплова из става 1 (б), (ц) или (д) овог члана морају да буду усклађене са овом уредбом.
4. Одредба става 1. овог члана не примењује се на ваздухоплове из Анекса II ове уредбе.
5. Одредбе ст. 2. и 3. овог члана не примењују се на ваздухоплове из Анекса II ове уредбе, изузев на ваздухоплове из тач. (а) (ii), (д) и (х) кад се користе за јавни авио-превоз.

6. Овом уредбом не дира се у права трећих држава која су одређена међународним конвенцијама, посебно Чикашком конвенцијом.

Пловидбеност

Члан 5.

1. Ваздухоплови из члана 4. став 1 (а), (б) и (ц) ове уредбе морају да испуњавају основне захтеве за пловидбеност садржане у Анексу I ове уредбе.

2. Усклађеност ваздухоплова из члана 4. став 1(б) ове уредбе и на њима уграђених производа, делова и уређаја утврђује се према следећим захтевима:

(а) производи морају да имају потврду о типу. Потврда о типу, одобрење за промену потврде о типу и додатна потврда о типу издају се кад подносилац захтева покаже да је производ усклађен са основама за издавање потврде о типу из члана 20. ове уредбе, којима се обезбеђује усклађеност са основним захтевима из става 1. овог члана, и кад производ нема ниједну особину или карактеристику које неповољно утичу на безбедност његових операција. Потврда о типу обухвата производ са свим уграђеним деловима и уређајима;

(б) за делове и уређаје могу да се издају посебни сертификати кад се покаже да су усклађени с детаљним спецификацијама пловидбености којима се обезбеђује усклађеност са основним захтевима из става 1. овог члана;

(ц) за сваки ваздухоплов издаје се појединачна потврда о пловидбености, кад се покаже да је ваздухоплов усклађен са пројектом типа одобреним у његовој потврди о типу и кад с тим повезана документација, прегледи и испитивања покажу да је ваздухоплов способан за безбедне операције. Ова потврда важи док се не суспендује или не стави ван снаге или укине, и док се ваздухоплов одржава према основним захтевима за континуирану пловидбеност из тачке 1.д Анекса I ове уредбе и мерама из става 5. овог члана;

(д) организације које су одговорне за одржавање производа, делова и уређаја морају да покажу да су оспособљене и да имају средства да испуњавају одговорности повезане с њиховим правима. Ако друкчије није договорено, оспособљеност и средства признају се издавањем дозволе организацији. Права која су дата организацији и обим одобрења наводе се у условима из дозволе;

(е) организације које су одговорне за пројектовање и производњу производа, делова и уређаја морају да покажу да су оспособљене и да имају средства да испуњавају одговорности повезане с њиховим правима. Ако друкчије није договорено, оспособљеност и средства признају се издавањем дозволе организацији. Права која су дата организацији и обим одобрења наводе се у условима из дозволе;

Поред тога:

(ф) од особља које је одговорно за пуштање производа, делова или уређаја у употребу (спремност за употребу) после радова одржавања може да се захтева одговарајућа дозвола (сертификат особља);

(г) способност организација које спроводе обуку за одржавање да испуњавају одговорности повезане с њиховим правима да издају сертификате из тачке (ф) овог члана може да се призна издавањем потврде организацији.

3. Ваздухоплови из члана 4. став 1(а) ове уредбе и на њима уграђени производи, делови и уређаји морају да буду усклађени са ставом 2 (а), (б) и (е) овог

члана.

4. Одступајући од ст.1. и 2. овог члана:

(а) одобрење за лет може да се изда кад се покаже да је ваздухоплов способан да безбедно обави основни лет. Она се издаје са одговарајућим ограничењима, првенствено ради заштите безбедности трећих лица;

(б) ограничена потврда о пловидбености издаје се за ваздухоплов за који није издата потврда о типу према ставу 2(а) овог члана. Онда мора да се покаже да ваздухоплов испуњава посебне спецификације пловидбености и да, упркос одступања од основних захтева из става 1. овог члана, омогућава одговарајућу безбедност за његову намену. Ваздухоплови који испуњавају услове за издавање ограничених потврда о пловидбености и ограничења при њиховом коришћењу одређују се сагласно мерама из става 5. овог члана;

(ц) кад то оправдава број ваздухоплова истог типа који испуњавају услове за издавање ограничене потврде о пловидбености, може да се изда ограничена потврда о типу и утврди одговарајућа основа за сертификацију типа.

5. Мере које су намењене за измене споредних елемената овог члана његовим допуњавањем усвајају се према регулаторном поступку који је детаљно наведен у члану 65. став 4. ове уредбе. Оне посебно наводе:

(а) услове за одређивање основа за сертификацију типа који се примењују на производе и обавештавање подносилаца захтева о њима;

(б) услове за одређивање детаљних спецификација пловидбености који се примењују на делове и уређаје и обавештавање подносилаца захтева о њима;

(ц) услове за одређивање посебних спецификација пловидбености који се примењују на оне ваздухоплове који испуњавају услове за издавање ограничене потврде о пловидбености и обавештавање подносилаца захтева о њима;

(д) услове за издавање и ширење обавезних обавештења потребних за обезбеђивање континуиране пловидбености производа;

(е) услове за издавање, одржавање, измене или допуне, суспензију или стављање ван снаге потврде о типу, ограничене потврде о типу, одобрења за промену потврде о типу, потврде о пловидбености, ограничене потврде о пловидбености, одобрења за лет и сертификата производа, делова и уређаја, што укључује:

(i) услове за одређивање времена на које се издају сертификати и услове за продужење њиховог важења кад је њихово трајање ограничено;

(ii) ограничења која се примењују код издавања одобрења за лет. Ограничења се посебно односе на:

- сврху лета,
- ваздушни простор који се користи за лет,
- оспособљеност летачког особља,
- превоз других лица поред летачког особља;

(iii) ваздухоплове који испуњавају услове за издавање ограничене потврде о пловидбености и с тим повезаних ограничења;

(iv) минимални програм обуке особља које има право сертификације одржавања, да би се омогућила усклађености са ставом 2(ф) овог члана;

(v) минимални програм обуке пилота и прикладност симулатора повезаних са програмом обуке, да би се омогућила усклађеност с чланом 7. ове уредбе;

(vi) Главну листу минималне исправности опреме, како је примерено, и додатне спецификације пловидбености за одређени тип операција, да би се омогућила усклађеност с чланом 8. ове уредбе;

(ф) услове за издавање, одржавање, измене или допуне, суспензију или стављање ван снаге дозволе организацији који се захтевају према ставу 2 (д), (е) и (г) овог члана и услове под којима се не захтева њихово издавање;

(г) услове за издавање, одржавање, измене или допуне, суспензију или стављање ван снаге дозвола особља који се захтевају према ставу 2(ф) овог члана;

(х) одговорности ималаца сертификата;

(и) начин на који се за ваздухоплове из става 1. овог члана, који нису обухваћени ст. 2. или 4. овог члана, показује усклађеност са основним захтевима;

(ј) начин на који се за ваздухоплове из члана 4. став 1(ц) ове уредбе показује усклађеност са основним захтевима.

6. При усвајању мера из става 5. овог члана Комисија се посебно стара да оне:

(а) одражавају најновије стање технике и најбољу праксу у области пловидбености;

(б) уважавају светска ваздухопловна искуства и научна и техничка достигнућа;

(ц) омогућавају тренутну реакцију на утврђене узроке удеса и озбиљних незгода;

(д) за ваздухоплове из члана 4. став 1(ц) ове уредбе не поставе захтеве који су неспојиви са обавезама држава чланица према Међународној организацији цивилног ваздухопловства (ICAO).

Основни захтеви за заштиту животне средине

Члан 6.

1. Производи, делови и уређаји морају да испуњавају захтеве за заштиту животне средине који су садржани у Амандману 8. Свеска I и Амандману 5. Свеска II Анекса 16 Чикашке конвенције, који се примењују од 24. новембра 2005. године, изузев Додатака на Анекс 16.

2. Мере које су намењене за измене споредних елемената захтева из става 1. овог члана којима се они усклађују са изменама и допунама Чикашке конвенције и њених Анекса које ступе на снагу после усвајања ове уредбе и примењују се у државама чланицама, ако не проширују обим ове уредбе, усвајају се према регулаторном поступку који је детаљно наведен у члану 65. став 5. ове уредбе.

3. Мере које су намењене за измене споредних елемената захтева из става 1. овог члана његовим допуњавањем, усвајају се према регулаторном поступку који је детаљно наведен у члану 65. став 5. ове уредбе при чему може, по потреби, да се користи садржина додатака наведених у ставу 1. овог члана.

Пилоти

Члан 7.

1. Пилоти који су укључени у операције ваздухоплова из члана 4. став 1 (б) и (ц) ове уредбе, уређаји за обуку којим се симулира лет и лица и организације

укључени у обуку, тестирање, проверавање и здравствене прегледе ових pilota морају да испуњавају одговарајуће „основне захтеве” из Анекса III ове уредбе.

2. Изузев за време обуке, лице може да обавља дужности pilota само ако има дозволу и лекарско уверење који одговарају операцијама које обавља.

Дозвола се издаје лицу које испуњава правила која се доносе да би се омогућила усклађеност са основним захтевима у погледу теоријског знања, практичних способности, познавања језика и искуства, као што је то предвиђено у Анексу III ове уредбе.

Лицу се издаје лекарско уверење ако испуњава правила која се доносе да би се омогућила усклађеност са основним захтевима у погледу здравствене способности, као што је то предвиђено у Анексу III ове уредбе. Лекарска уверења издаје овлашћени лекар ваздухопловне медицине или ваздухопловно-медицински центар.

Независно од подстава 3. овог става, кад је у питању дозвола рекреативног pilota, лекарско уверење може да изда лекар опште праксе који детаљно познаје здравствену прошлост подносиоца захтева, ако је то допуштено националним прописима, и сагласно детаљним правилима за извршење која се усвајају према поступку који је наведен у члану 65. став 3. ове уредбе; ова правила за извршење обезбеђују одржавање потребног нивоа безбедности.

У дозволи и лекарском уверењу pilota наводе се права која су дата пилоту и обим дозволе и лекарског уверења.

Захтеви из подставова 2. и 3. овог става могу да се испуне прихватањем дозвола и лекарских уверења које је издала трећа држава или који су издати у њено име, ако је pilot укључен у операције ваздухоплова из члана 4. став 1(ц) ове уредбе.

3. Способност организација за обуку pilota и ваздухопловно-медицинских центара да испуњавају одговорности повезане с њиховим правима да издају дозволе и лекарска уверења признаје се издавањем потврде.

Потврда се издаје ако организација, односно ваздухопловно-медицински центар испуњавају правила која се доносе да би се омогућила усклађеност са одговарајућим основним захтевима из Анекса III ове уредбе.

У потврди се наводе права која су дата издавањем потврде.

4. За уређај за обуку којим се симулира лет који се користи у обуци pilota издаје се сертификат. Сертификат се издаје кад се покаже да уређај задовоља правила која се доносе да би се омогућила усклађеност са одговарајућим основним захтевима из Анекса III ове уредбе.

5. Лица која су одговорна за спровођење летачке обуке или обуке на уређају којим се симулира лет или за процењивање практичних способности pilota и овлашћени лекари ваздухопловне медицине морају да имају одговарајући сертификат. Сертификат се издаје кад лице покаже да испуњава правила која се доносе да би се омогућила усклађеност са одговарајућим основним захтевима из Анекса III ове уредбе.

У сертификату се наводе права која су дата издавањем сертификата.

6. Мере које су намењене за измене споредних елемената овог члана његовим допуњавањем, усвајају се према регулаторном поступку који је детаљно наведен у члану 65. став 4. ове уредбе. Оне посебно одређују:

(а) различита овлашћења која се уносе у дозволе и лекарска уверења пилота, која одговарају различитим врстама дужности;

(б) услове за издавање, одржавање, измене или допуне, ограничавање, суспензију или стављање ван снаге дозвола, овлашћења из дозвола, лекарских уверења, потврда и сертификата из ст. 2, 3, 4. и 5. овог члана и услове под којима се не захтева издавање ових сертификата и одобрења;

(ц) права и одговорности ималаца дозвола, овлашћења из дозвола, лекарских уверења, потврда и сертификата из ст. 2, 3, 4. и 5. овог члана;

(д) услове за конверзију постојећих националних дозвола пилота и националних дозвола инжењера летача у дозволе пилота и услове за конверзију националних лекарских уверења у општепризната лекарска уверења;

(е) услове под којима се прихватају дозволе које је издала трећа држава, при чему се не дира у билатералне споразуме закључене према члану 12. ове уредбе;

(ф) начин на који пилоти ваздухоплова из тач. (а)(ii), (д) и (ф) Анекса II ове уредбе, кад се користе за јавни авио-превоз, испуњавају основне захтеве из Анекса III ове уредбе.

7. При усвајању мера из става 6. овог члана, Комисија се посебно стара да оне одразе најновије стање технике, укључујући најбољу праксу, и научна и техничка достигнућа у области стручне обуке пилота.

Ове мере укључују и одредбе потребне за издавање свих врста пилотских дозвола и овлашћења које захтева Чикашка конвенција и издавање дозвола рекреативном пилоту за некомерцијалне летове ваздухоплова чија максимална маса на полетању не прелази 2.000 kg и који не одговара ниједном мерилу из члана 3. тачка 9) ове уредбе.

Летачке операције (*Air operations*)

Члан 8.

1. При операцијама ваздухоплова из члана 4. став 1 (б) и (ц) ове уредбе морају да буду испуњени основни захтеви из Анекса IV ове уредбе.

2. Ако у правилима за извршење није друкчије одређено, оператер који се бави комерцијалним летовима мора да покаже да је оспособљен и да има средства да испуњава одговорности повезане с његовим правима. Оспособљеност и средства признају се издавањем сертификата. У сертификату се наводе права која су дата оператеру и обим операција.

3. Ако у правилима за извршење није друкчије одређено, оператер који се не бави комерцијалним летовима, а користи сложени моторни ваздухоплов, даје изјаву (декларацију) да је оспособљен и да има средства да испуњава одговорности повезане с коришћењем ваздухоплова.

4. Кабинско особље које је укључено у коришћење ваздухоплова из члана 4. став 1 (б) и (ц) ове уредбе мора да испуњава основне захтеве из Анекса IV ове уредбе. Особље које је укључено у комерцијалне летове мора да има потврду (*attestation*), за почетак као што је наведено у тачки (д) одељка О Анекса III OPS 1 1005 Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 1899/2006 од 12. децембра 2006. године којом се мења и допуњава Уредба Савета (ЕЕЗ) бр. 3922/91; сходно процени државе чланице, овај доказ могу да издају одобрени оператери или одобрене организације за обуку.

5. Мере које су намењене за измене споредних елемената овог члана његовим допуњавањем, усвајају се према регулаторном поступку који је детаљно наведен у члану 65. став 4. ове уредбе. Оне посебно одређују:

(а) услове за коришћење ваздухоплова према основним захтевима из Анекса IV ове уредбе;

(б) услове за издавање, одржавање, измене или допуне, ограничавање, суспензију или стављање ван снаге сертификата из става 2. овог члана и услове под којима се сертификат замењује изјавом (декларацијом) оператора да је оспособљен и да има средства да испуњава одговорности повезане са коришћењем ваздухоплова;

(ц) права и одговорности ималаца сертификата;

(д) услове и процедуре у вези са изјавом (декларацијом) оператора из става 3. овог члана и у вези с надзором над њиме, и услове под којима се изјава (декларација) замењује показивањем оператора да је оспособљен и да има средства да испуњава одговорности повезане с његовим правима која су му призната издавањем сертификата;

(е) услове за издавање, одржавање, измене или допуне, ограничавање, суспензију или стављање ван снаге потврде која се издаје кабинском особљу из става 4. овог члана;

(ф) услове под којима се операције забрањују, ограничавају или подлежу посебним условима у интересу безбедности;

(г) начин на који операције ваздухоплова из тач. а(ii), (д) и (х) Анекса II ове уредбе, кад се користе за јавни авио-превоз, испуњавају одговарајуће основне захтеве из Анекса IV ове уредбе.

6. Мере из става 5. овог члана:

– одражавају најновије стање технике и најбољу праксу у области операција ваздухоплова,

– одређују различите врсте операција и допуштају показивање да су испуњени захтеви и усклађеност сразмерни сложености операција и с њима повезаним ризиком,

– уважавају светска искуства у коришћењу ваздухоплова и научна и техничка достигнућа,

– за јавни авио-превоз, не дирајући у претходну алинеју, за почетак се развијају на основу заједничких техничких прописа и управних поступака наведених у Анексу III Уредбе (ЕЕЗ) бр. 3922/91,

– заснивају се на процени ризика и примерене су обиму и домету операција,

– омогућавају тренутну реакцију на утврђене узроке удеса и озбиљних незгода,

– за ваздухоплове из члана 4. став 1(ц) ове уредбе не постављају захтеве који су неспојиви са обавезама држава чланица према *ICAO*.

**Ваздухоплови којима оператер из треће државе лети у Заједницу,
унутар Заједнице или из Заједнице**

Члан 9.

1. Ваздухоплови из члана 4. став 1(д) ове уредбе, њихова посада и операције, морају да испуњавају важеће стандарде *ICAO*. У одсуству стандарда *ICAO*, ваздухоплови и њихове операције морају да испуне захтеве из Анекса I, III и IV ове уредбе, ако ови захтеви нису супротни правима трећих држава из међународних уговора.

2. Оператери који се баве комерцијалним летовима и при томе користе ваздухоплове из става 1. овог члана морају да покажу да су оспособљени и да имају средства за испуњавање захтева из става 1. овог члана.

Захтеви из подстава 1. овог става могу да се испуне прихватањем сертификата које је издала трећа држава или који су издати у име треће државе.

Оспособљеност и средства из подстава 1. овог става признају се издавањем овлашћења. У њему се наводе права која су оператеру дата и обим операција.

3. Од оператера ваздухоплова која се бави некомерцијалним летовима сложеним моторним ваздухопловом, а користи ваздухоплове из става 1. овог члана, може да се захтева изјава (декларација) да је оспособљен и да има средства да испуњава одговорности повезане с коришћењем ваздухоплова.

4. Мере које су намењене за измене споредних елемената овог члана његовим допуњавањем, усвајају се према регулаторном поступку који је детаљно наведен у члану 65. став 4. ове уредбе. Оне посебно одређују:

(а) начин на који за ваздухоплове из члана 4. став 1(д) ове уредбе или за посаду који немају стандардне *ICAO* потврде о пловидбености или дозволе, може да се изда овлашћење за лет у Заједницу, унутар Заједнице или из Заједнице;

(б) услове за коришћење ваздухоплова према ставу 1. овог члана;

(ц) услове за издавање, одржавање, измене или допуне, ограничавање, суспензију или стављање ван снаге овлашћења оператера из става 2. овог члана, уз уважавање сертификата који је издала држава регистрације или држава оператера, при чему се не дира у примену Уредбе (ЕЗ) бр. 2111/2005 и прописа који су донесени за њено извршење;

(д) права и одговорности ималаца овлашћења;

(е) услове и процедуре у вези са изјавом оператера из става 3. овог члана и у вези с надзором над њиме;

(ф) услове под којима се операције забрањују, ограничавају или подлежу посебним условима у интересу безбедности, према члану 22. став 1. ове уредбе.

5. При усвајању мера из става 4. овог члана, Комисија се посебно стара:

(а) да се на одговарајући начин користе препоручена пракса и смернице (*guidance material*) *ICAO*;

(б) да ниједан захтев не превазиђе оно што се захтева од ваздухоплова из члана 4. став 1(б) ове уредбе и њихових оператера;

(ц) да се, кад је то примерено, предузимају мере усвојене сагласно члану 5. став 5. и члану 8. став 5. ове уредбе;

(д) да поступак прибављања овлашћења буде једноставан, сразмеран, исплатив и делотворан и да омогућава показивање да су испуњени захтеви и

усклађеност сразмерни сложености операција и с њима повезаних ризика. При овоме посебно се уважавају:

(i) резултати *ICAO* Униварзалног програма провере и надзора безбедности (*Universal Safety Oversight Audit Programme*);

(ii) подаци до којих се дође прегледом на платформи и путем извештаја о безбедносном прегледу страног ваздухоплова на платформи (*Safety Assessment of Foreign Aircraft Programme, SAFA*);

(iii) други признати подаци о безбедносним аспектима конкретног оператера.

Надзор и мере принуде

Члан 10.

1. Државе чланице, Комисија и Агенција морају да сарађују како би омогућили да производи, лица и организације на које се примењује ова уредба буду усклађени са овом уредбом и правилима за њено извршење.

2. Ради примене става 1. овог члана, државе чланице, поред надзора сертификата који су издале, спроводе истраживања, прегледе ваздухоплова на платформи и предузимају сваку меру – укључујући и приземљење ваздухоплова – потребну да се спречи даља повреда прописа.

3. Ради примене става 1. овог члана, Агенција спроводи истраживања према члану 24. став 2. и члану 55. ове уредбе.

4. Да би се надлежном органу омогућило предузимање примерених мера принуде, државе чланице, Комисија и Агенција размењују податке о утврђеним повредама прописа.

5. Мере које су намењене за измене споредних елемената овог члана његовим допуњавањем, усвајају се према регулаторном поступку који је детаљно наведен у члану 65. став 4. ове уредбе. Оне посебно одређују:

(а) услове за прикупљање, размену и ширење података;

(б) услове за преглед ваздухоплова на платформи, укључујући и оне који су систематични;

(ц) услове за приземљење ваздухоплова који не испуњава захтеве из ове уредбе или правила за њено извршење.

Признавање сертификата (*Recognition of certificates*)

Члан 11.

1. Државе чланице, без додатних техничких захтева и процена, признају сертификате који су издати према овој уредби. Ако је првобитно признање дато за одређену намену или намене, свако касније признање обухвата само исту намену или намене.

2. На сопствену иницијативу или на захтев државе чланице или Агенције, Комисија може да покрене поступак који је предвиђен у члану 65. став 7. ове уредбе како би одлучила да ли је сертификат који је издат према овој уредби делотворно усклађен са овом уредбом и правилима за њено извршење.

У случају неусклађености или неделотворне усклађености, Комисија захтева да издавалац сертификата предузме одговарајуће корективне и заштитне мере, као што су ограничавање или суспензија сертификата. Поред тога, одредба става 1.

овог члана престаје да се примењује на сертификат, од дана кад Комисија обавести државе чланице о својој одлуци.

3. Кад Комисија прибави довољно доказа да је издавалац из става 2. овог члана предузео одговарајуће корективне мере да би отклонио неусклађеност или неделотворну усклађеност и да заштитне мере нису више потребне, она одлучује да се одредба става 1. овог члана поновно примењује на сертификат, од дана кад она обавести државе чланице о својој одлуци.

4. Док се не усвоје мере из члана 5. став 5, члана 7. став 6. и члана 9. став 4. ове уредбе, и не дирајући у примену члана 69. став 4. ове уредбе, сертификати који не могу да се издају према овој уредби могу да се издају према важећим националним прописима.

5. Док се не усвоје мере из члана 8. став 5. ове уредбе, и не дирајући у примену члана 69. став 4. ове уредбе, сертификати који не могу да се издају према овој уредби могу да се издају према важећим националним прописима или, кад је то примењиво, на основу одговарајућих захтева из Уредбе (ЕЕЗ) бр. 3922/91.

6. Овим чланом не дира се у примену Уредбе (ЕЗ) бр. 2111/2005 и правила за њено извршење.

Прихватање сертификата треће државе (Acceptance of third-country certification)

Члан 12.

1. Одступајући од ове уредбе и правила за њено извршење, Агенција или ваздухопловна власт државе чланице могу да издају сертификате на основу сертификата које је издала ваздухопловна власт треће државе, као што је то предвиђено споразумима о признавању сертификата закљученим између Заједнице и треће државе.

2. (а) У одсуству споразума који је закључила Заједница, држава чланица или Агенција могу да издају сертификате на основу сертификата које је издао надлежни орган треће државе, применом споразума који је држава чланица закључила с трећом државом пре ступања на снагу с тим повезаних одредаба ове уредбе, о чему се обавештавају Комисија и остале државе чланице. Агенција може, такође, да издаје овакве сертификате у име било које државе чланице, на основу споразума који је једна држава чланица закључила с трећом државом.

(б) Ако Комисија сматра да:

– споразум између државе чланице и треће државе не омогућава ниво безбедности који је истоветан оном који је одређен овом уредбом и правилима за њено извршење, и/или

– споразум ствара дискриминацију међу државама чланицама која није последица нужних безбедносних разлога или да је противан спољној политици Заједнице према трећој држави,

она може, према поступку који је предвиђен у члану 65. став 2. ове уредбе, да захтева од државе чланице да промени, суспендује или откаже споразум, сагласно члану 307. Уговора.

(ц) Држава чланица предузима потребне мере како би такав споразум што пре отказала пошто на снагу ступи споразум између Заједнице и треће државе, у оним областима које каснији споразум уређује.

Квалификоване организације

Члан 13.

Агенција или национална ваздухопловна власт дужне су да пре поверавања специфичног посла сертификације квалификованој организацији, обезбеде да те организације испуњавају мерила из Анекса V ове уредбе.

Одредбе о флексибилности

Члан 14.

1. Ова уредба и правила за њено извршење ничим не спречавају државу чланицу да тренутно реагује на безбедносни проблем у који су укључени производи, лица или организације на које се примењује ова уредба.

Држава чланица одмах обавештава Агенцију, Комисију и остале државе чланице о предузетим мерама и разлозима за њих.

2. (а) Агенција процењује да ли безбедносни проблем може да се реши применом њених овлашћења из члана 18 (д) ове уредбе. У том случају, она доноси одговарајућу одлуку у року од месец дана од пријема обавештења према ставу 1. овог члана.

(б) Ако Агенција сматра да безбедносни проблем не може да се реши према тачки (а) овог става, она у року из тачке (а) овог става издаје, према члану 18 (б) ове уредбе, препоруку о томе да ли ова уредба и правила за њено извршење треба да се измене или допуне и да ли мере о којима је обавештена треба ставити ван снаге или задржати.

3. Мере које су намењене за измене споредних елемената ове уредбе, поред осталог и њеним допуњавањем, а које су повезане с тиме да ли недовољан ниво безбедности или мањкавости ове уредбе или правила за њено извршење оправдавају њихове измене и допуне, и да ли мере предузете према ставу 1. овог члана могу бити настављене – усвајају се према регулаторном поступку који је детаљно наведен у члану 65. став 6. ове уредбе. У том случају мере на одговарајући начин предузимају све државе чланице, с тим што се на њих примењује члан 11. ове уредбе. Ако се установи да мере нису оправдане, држава чланица их ставља ван снаге.

4. Држава чланица може да одобри изузеће од основних захтева предвиђених овом уредбом и правилима за њено извршење, у случају непредвиђених хитних оперативних околности или оперативних потреба са ограниченим трајањем под условом да то не утиче неповољно на ниво безбедности. О одобреним изузећима држава чланица одмах обавештава Агенцију, Комисију и остале државе чланице, онда кад изузећа почну да се понављају или одобравају на време дуже од два месеца.

5. Агенција процењује да ли је изузеће о коме је обавестила држава чланица мање ограничавајуће од важећих правила Заједнице и у року од месец дана од пријема обавештења издаје, према члану 18 (б) ове уредбе, препоруку о томе да ли је изузеће сагласно општим безбедносним циљевима ове уредбе или другим прописима Заједнице.

Ако изузеће није сагласно општим безбедносним циљевима ове уредбе или другом пропису Заједнице Комисија, према поступку који је предвиђен у члану 65.

став 7. ове уредбе, доноси одлуку да се такво изузеће не одобри. У том случају држава чланица изузеће ставља ван снаге.

6. Кад се на други начин постиже ниво заштите који је истоветан нивоу који се постиже применом правила за извршење ове уредбе, држава чланица може, али без дискриминације на основу државне припадности, да одобри одступање од правила за извршење ове уредбе.

Она обавештава Агенцију и Комисију о намери да одобри одступање и наводи разлоге који оправдавају потребу за тиме и услове који омогућавају постизање истоветног нивоа заштите.

7. Агенција у року од два месеца од пријема обавештења из става 6. овог члана издаје, према члану 18 (б) ове уредбе, препоруку о томе да ли намеравано одобрење одступања испуњава услове из става 6. овог члана.

Мере које су намењене за измене споредних елемената ове уредбе њеним допуњавањем, а које су повезане с тиме да ли предложено одступање може да се одобри, усвајају се у регулаторном поступку који је детаљно наведен у члану 65. став 6. ове уредбе, у року од месец дана од пријема препоруке Агенције. Комисија у том случају обавештава о својој одлуци све државе чланице које такође стичу право да предузимају ту меру. На ову меру примењује се члан 15. ове уредбе.

Информациона мрежа

Члан 15.

1. Комисија, Агенција и националне ваздухопловне власти размењују све податке које су им на располагању у вези с применом ове уредбе и правила за њено извршење. Право на приступ подацима имају субјекти којима је поверено истраживање удеса и незгода или анализа догађаја у цивилном ваздухопловству.

2. Не дирајући у право јавности на приступ документима Комисије као што је оно предвиђено у Уредби (ЕЗ) бр. 1049/2001 Комисија, према поступку који је предвиђен у члану 65. став 3. ове уредбе, усваја мере за ширење података из става 1. овог члана заинтересованим странама, на сопствену иницијативу. Ове мере, које могу да буду опште или појединачне, заснивају се на потреби:

(а) да се лицима и организацијама пренесу подаци који су им потребни за унапређење ваздухопловне безбедности;

(б) да се ширење података ограничи само на оно што је нужно потребно за њихову употребу од корисника, да би се омогућила одговарајућа поверљивост података.

3. Националне ваздухопловне власти предузимају, сагласно националним прописима, мере потребне да се омогући поверљивост података примљених према ставу 1. овог члана.

4. Да би се јавност обавестила о општем стању безбедности, Агенција сваке године објављује анализу безбедности. Одступања на снагу мера из члана 10. став 5. ове уредбе, анализа безбедности мора да садржи анализу свих податка примљених сагласно члану 10. ове уредбе. Анализа је једноставна и лако разумљива и у њој се наводи да ли постоје повећани безбедносни ризици. У анализи се не откривају извори података.

Заштита извора податка

Члан 16.

1. Кад физично лице добровољно достави Комисији или Агенцији податке из члана 15. став 1. ове уредбе, извор података не сме да се открије. Кад се подаци дају надлежном националном органу, извор података штити се према националним прописима.

2. Не дирајући у прописе кривичног и других казних права, државе чланице суздржавају се од покретања поступка за непланиране и ненамерне повреде прописа за које су сазнале само зато што су о њима обавештене према овој уредби и правилима за њено извршење.

Ово не важи за свесни нехат.

3. Не дирајући у прописе кривичног и других казних права, државе чланице сагласно поступцима из националних прописа и праксе, обезбеђују да запослени који дају податке на подлози ове уредбе и правила за њено извршење не постану жртве дискриминације својих послодаваца.

Ово не важи за свесни нехат.

4. Овим чланом не дира се у националне прописе о доступности података правосудним органима.

ПОГЛАВЉЕ III

ЕВРОПСКА АГЕНЦИЈА ЗА БЕЗБЕДНОСТ ВАЗДУШНОГ САОБРАЋАЈА

ОДЕЉАК I

Послови

Оснивање и функције Агенције

Члан 17.

1. За извршење ове уредбе оснива се Европска агенција за безбедност ваздушног саобраћаја.

2. Да би омогућила правилно функционисање и развој безбедности у цивилном ваздухопловству, Агенција:

(а) обавља све послове и даје мишљења у областима које обухвата члан 1. став 1. ове уредбе;

(б) помаже Комисији тако што припрема мере које се усвајају за извршење ове уредбе. Кад то укључује техничка правила која се пре свега односе на конструкцију, пројекат и оперативне аспекте, Комисија не може да измени садржину мера без претходног усклађивања са Агенцијом. Агенција пружа Комисији потребну техничку, научну и управну помоћ за обављање њених послова;

(ц) предузима потребне мере у границама овлашћења која јој дају ова уредба и прописи Заједнице;

(д) спроводи инспекције и истраживања која су потребна за обављање њених послова;

(е) у оквиру своје надлежности, у име држава чланица, извршава оне функције и обавља оне послове које проистичу из међународних уговора, посебно Чикашке конвенције.

Мере Агенције

Члан 18.

Агенција по потреби:

- (а) упућује Комисији своја мишљења;
- (б) издаје препоруке за примену члана 14. ове уредбе и упућује их Комисији;
- (ц) издаје сертификационе захтеве (*certification specifications*), укључујући правила о пловидбености (кодове пловидбености, *airworthiness codes*), прихватљиве начине усаглашавања (*acceptable means of compliance*) и смернице (*guidance material*) за примену ове уредбе и правила за њено извршење;
- (д) доноси одговарајуће одлуке за примену чл. 20, 21, 22, 23, 54. и 55. ове уредбе;
- (е) издаје извештаје о инспекцијама стандардизације које спроводи према члану 24. став 1. и члану 54. ове уредбе.

Мишљења, сертификациони захтеви и смернице

Члан 19.

1. Да би помогла Комисији у припреми предлога основних начела (*basic principles*), примењивости (*applicability*) и битних захтева (*essential requirement*) који се предлажу Европском парламенту и Савету, и у доношењу правила за извршење – Агенција припрема њихове нацрте. Све ове нацрте Агенција упућује Комисији у облику мишљења.

2. Сагласно члану 52. ове уредбе и правилима за извршење која доноси Комисија, Агенција развија:

(а) сертификационе захтеве, укључујући правила о пловидбености и прихватљиве начине усаглашавања;

(б) смернице,

који се користе у поступку сертификације.

Ови документи одражавају најновије стање технике и најбољу праксу у областима које обухватају и осавремењују се уважавањем светских ваздухопловних искустава и научног и техничког развоја.

Сертификација пловидбености и утицаја на животну средину

Члан 20.

1. За производе, делове и уређаје из члана 4. став 1 (а) и (б) ове уредбе Агенција, по потреби, и сагласно Чикашкој конвенцији или њеним анексима, извршава у име држава чланица функције и послове државе пројекта, производње или регистрације који се односе на одобрење пројекта. Стога она посебно:

(а) одређује и саопштава основе за издавање потврде о типу за сваки производ за који се захтева потврда о типу или промена потврде о типу. Основе за сертификацију састоје се од примењивог правила о пловидбености (код пловидбености, *airworthiness code*), одредаба за које је прихваћен истоветан ниво безбедности и од посебних детаљних техничких спецификација које су потребне кад својства пројекта одређеног производа или оперативно искуство покажу да било која одредба правила о пловидбености није довољна или није погодна да омогући усклађеност са основним захтевима;

(б) одређује и саопштава посебне спецификације пловидбености за сваки производ за који се захтева огрaчена потврда о пловидбености;

(ц) одређује и саопштава детаљне спецификације пловидбености за сваки део или уређај за који се захтева потврда о пловидбености;

(д) одређује и саопштава одговарајуће захтеве за заштиту животне средине за сваки производ за који се, према члану 6. ове уредбе, захтева сертификација утицаја на животну средину;

(е) сама или преко националних ваздухопловних власти или квалификованих организација, спроводи истраживања повезана са сертификацијом производа, делова и уређаја;

(ф) издаје одговарајуће потврде о типу и с њима повезане промене;

(г) издаје сертификате за делове и уређаје;

(х) издаје одговарајуће сертификате утицаја на животну средину;

(и) мења, суспендује или ставља ван снаге одговарајући сертификат онда кад више нису испуњени услови под којима је сертификат издат или кад правно или физичко лице које има сертификат не испуњава обавезе садржане у овој уредби или правилима за њено извршење;

(ј) гарантује функције континуиране пловидбености производа, делова и уређаја које надзире, без непотребног одлагања реагује на безбедносни проблем и издаје, саопштава и шири обавезне корисне информације;

(к) за ваздухоплов за који треба да буде издато одобрење за лет одређује стандарде пловидбености и поступке којима се испуњавају услови из члана 5. став 4(а) ове уредбе;

(л) издаје одобрење за лет ваздухоплова ради сертификације под надзором Агенције, у договору са државом чланицом у којој је ваздухоплов регистрован или у којој ваздухоплов треба да буде регистрован.

2. У погледу организација Агенција:

(а) сама или преко националних ваздухопловних власти или квалификованих организација спроводи инспекције и провере (одите, *audits*) организација које сертифициује;

(б) издаје и продужава важеће (обнавља) сертификата:

(i) организацијама за пројектовање; или

(ii) организацијама за производњу које се налазе у држави чланици, ако она то затражи; или

(iii) организацијама за производњу и организацијама за одржавање које се налазе изван држава чланица;

(ц) мења, суспендује или ставља ван снаге одговарајући сертификат организације онда кад више нису испуњени услови под којима је сертификат издат или кад организација не испуњава обавезе садржане у овој уредби или правилима за њено извршење.

Сертификација пилота

Члан 21.

1. За лица и организације из члана 7. став 1. ове уредбе Агенција:

(а) сама или преко националних ваздухопловних власти или квалификованих организација спроводи истраживања и провере (одите) организација које сертифициује и, по потреби, њиховог особља;

(б) издаје и продужава важење (обнавља) сертификата организацији за обуку пилота и ваздухопловно-медицинских центара који се налазе изван држава чланица и, по потреби, њиховом особљу;

(ц) мења, ограничава, суспендује или ставља ван снаге одговарајући сертификат онда кад више нису испуњени услови под којима је сертификат издат или кад правно или физичко лице које има сертификат не испуњава обавезе садржане у овој уредби или правилима за њено извршење.

2. У погледу уређаја за обуку којим се симулира лет из члана 7. став 1. ове уредбе Агенција:

(а) сама или преко националних ваздухопловних власти или квалификованих организација, спроводи техничке инспекције уређаја које сертифициује;

(б) издаје и продужава важење (обнавља) сертификата за:

(i) уређаје за обуку којим се симулира лет које користе организације које је сертифицивала Агенција; или

(ii) уређаје за обуку којим се симулира лет који се налазе у држави чланица, ако она то затражи; или

(iii) уређаје за обуку којим се симулира лет који се налазе изван држава чланица;

(ц) мења, ограничава, суспендује или ставља ван снаге одговарајући сертификат онда кад више нису испуњени услови под којима је сертификат издат или кад правно или физичко лице које има сертификат не испуњава обавезе садржане у овој уредби или правилима за њено извршење.

Сертификација летачких операција

Члан 22.

1. Агенција без непотребног одлагања реагује на проблем безбедности операција ваздухоплова, тако што одређује корективне мере и шири с њима повезана обавештења, укључујући и државе чланице.

2. У погледу ограничења трајања лета:

(а) Агенција издаје одговарајуће сертификационе захтеве (*certification specifications*) којима се омогућава усклађеност са основним захтевима и, по потреби, са њима повезаним правилима за извршење. На почетку, правила за извршење укључују све битне одредбе Одељка Q Анекса III Уредбе (ЕЕЗ) бр. 3922/91 и уважавају најновија научна и техничка достигнућа;

(б) држава чланица може да одобри појединачне схеме спецификације трајања лета, које одступају од сертификационих захтева из тачке (а) овог става. Она је дужна да о намери да одобри такву појединачну схему без одлагања обавести Агенцију, Комисију и остале државе чланице;

(ц) по пријему обавештења Агенција процењује појединачну схему са становишта научног и медицинског вредновања, у року од месец дана. После тога, држава чланица може да изда одобрење са садржином као у обавештењу, изузев

ако Агенција с њом не размотри схему и предложи јој да се она измени. Ако се држава чланица сложи са овим предлогом, она сходно томе издаје одобрење;

(д) у случају непредвиђених хитних оперативних околности или оперативних потреба са ограниченим трајањем које се не понављају, одступање од сертификационих захтева може да буде привремено, док Агенција не да своје мишљење;

(е) држава чланица која се не сложи са закључцима Агенције о појединачној схеми предаје питање у надлежност Комисије да она, према поступку који је предвиђен у члану 65. став 3. ове уредбе, одлучи да ли је схема сагласна безбедносним циљевима ове уредбе;

(ф) садржина појединачних схема које су прихватљиве за Агенцију или о којима је Комисија донела позитивну одлуку према тачки (е) овог става – објављује се.

Оператери трећих држава

Члан 23.

1. За оператере ваздухоплова из члана 4. став 1(д) ове уредбе који се баве комерцијалним летовима, Агенција:

(а) сама или преко националних ваздухопловних власти или квалификованих организација спроводи истраживања и провере (одите);

(б) издаје и продужава важење (обнавља) овлашћења из члана 9. став 2. ове уредбе, ако држава чланица не обавља функције и послове државе оператера за ове оператере;

(ц) мења, ограничава, суспендује или ставља ван снаге одговарајуће овлашћење онда кад више нису испуњени услови под којима је овлашћење издато или кад организација не испуњава обавезе садржане у овој уредби или правилима за њено извршење.

2. За оператере ваздухоплова из члана 4. став 1(д) ове уредбе који се не баве комерцијалним летовима, Агенција:

(а) прима изјаве (декларације) из члана 9. став 3. ове уредбе;

(б) сама или преко националних ваздухопловних власти или квалификованих организација надзире оператере од којих прими изјаву (декларацију).

3. За ваздухоплове из члана 4. став 1(д) ове уредбе Агенција издаје овлашћења према члану 9. став 4(а) ове уредбе.

Надзор над применом правила

Члан 24.

1. Агенција спроводи инспекције стандардизације у областима из члана 1. став 1. ове уредбе, да би пратила примену ове уредбе и правила за њено извршење од стране националних ваздухопловних власти, и о томе извештава Комисију.

2. Агенција спроводи истраживања предузећа (привредних друштава) да би пратила примену ове уредбе и правила за њено извршење.

3. Агенција процењује утицај примене ове уредбе и правила за њено извршење, узимајући у обзир циљеве из члана 2. ове уредбе.

4. Комисија се саветује са Агенцијом о примени члана 14. ове уредбе и од ње прима препоруке о томе.

5. Методи рада Агенције у обављању послова из ст. 1, 3. и 4. овог члана морају да испуне захтеве који се одређују према поступку који је предвиђен у члану 65. став 2. ове уредбе, уз уважавање начела из чл. 52. и 53. ове уредбе.

Новчане казне и периодична казнена плаћања

Члан 25.

1. Не дирајући у примену чл. 20. и 55. ове уредбе, Комисија може, на захтев Агенције, да:

(а) изрекне новчане казне лицима и предузећима којима је издала сертификат, ако они намерно или немарно повреду ову уредбу и правила за њено извршење;

(б) изрекне периодична казнена плаћања лицима и предузећима којима је издала сертификат, која се рачунају од дана означеног у одлуци, како би се они приморали да примењују ову уредбу и правила за њено извршење.

2. Новчане казне и периодична казнена плаћања из става 1. овог члана делују одвраћајуће и сразмерне су озбиљности случаја и економској снази имаоца сертификата, уз уважавање тежине угрожавања безбедности. Износ новчане казне не премашује 4% годишњег прихода или промета имаоца сертификата. Износ периодичног казног плаћања не премашује 2,5% просечног дневног прихода или промета имаоца сертификата.

3. Комисија усваја, према поступку који је предвиђен у члану 65. став 3. ове уредбе, детаљна правила за примену овог члана. При томе, она посебно одређује:

(а) детаљна мерила за одређивање износа новчане казне и периодичног казног плаћања;

(б) поступке испитивања, повезане мере и извештаје, поступак у коме се доносе одлуке, укључујући право на одбрану, приступ документацији, правно заступање, поверљивост и привремене одредбе о висини и убирању новчаних казни и периодичних казнених плаћања.

4. Суд правде Европских заједница неограничено је надлежан да преиспитује одлуке којима је Комисија изрекла новчане казне и периодична казнена плаћања. Он може да поништи, снизи или повећа новчану казну и периодично казнено плаћање.

5. Одлуке донесене према ставу 1. овог члана не спадају у област кривичног и других казнених права.

Истраживање

Члан 26.

1. Агенција може да развија и финансира истраживање које је стриктно у вези с побољшањем обављања послова из њене надлежности, не дирајући у прописе Заједнице.

2. Агенција усклађује своје истраживачке и развојне активности са активностима Комисије и држава чланица, да би се омогућила међусобна усклађеност политика и акција.

3. Резултати истраживања које Агенција финансира објављују се, изузев ако их Агенција не сврста у поверљиве.

Међународни односи

Члан 27.

1. Агенција помаже Заједници и државама чланицама да одржавају односе с трећим државама, према одговарајућим прописима Заједнице. Она пре свега помаже у уједначавању правила и међусобном признавању одобрења којима се потврђује задовољавајућа примена правила.

2. Агенција може да сарађује с националним ваздухопловним властима трећих држава и међународним организацијама надлежним у областима које су обухваћене овом уредбом, на основу радних аранжмана (*arrangements*) које закључује с њима, према одговарајућим одредбама Уговора. Ови аранжмани подлежу претходном одобрењу Комисије.

3. Агенција помаже државама чланицама да испуњавају њихове међународне обавезе, посебно из Чикашке конвенције.

ОДЕЉАК II

Унутрашње уређење Агенције

Правни статус, смештај, локалне канцеларије

Члан 28.

1. Агенција је орган Заједнице. Она је правно лице.

2. Агенција ужива у свим државама чланицама најширу правну и пословну способност које национални прописи признају правним лицима. Поред осталог, она може да прибавља покретну и непокретну имовину и да с њом располаже и да буде странка у поступку пред судом.

3. Агенција може да оснује своје локалне канцеларије у државама чланицама, уз њихову сагласност.

4. Агенцију представља њен извршни директор.

Особље

Члан 29.

1. На особље Агенције примењују се Прописи о руководиоцима у Европским заједницама, Услови за запошљавање других службеника и правила која су заједнички донеле институције Европских заједница ради примене Прописа о руководиоцима и Услови запошљавања, при чему се не дира у примену члана 39. ове уредбе на чланове одбора за жалбе.

2. Према свом особљу Агенција има овлашћења која према Прописима о руководиоцима и Условима за запошљавање има орган за именовање, при чему се не дира у примену члана 42. ове уредбе.

3. Особље Агенције састоји се од стриктно ограниченог броја руководилаца које Комисија или државе чланице постављају или привремено премештају на руководеће дужности у Агенцији. Остало особље чине запослени које Агенција запошљава за обављање њених послова.

Повластице и имунитети

Члан 30.

На Агенцију се примењује Протокол о повластицама и имунитетима Европских заједница, који је анекс уговора о оснивању Европске заједнице и Европске заједнице за атомску енергију.

Одговорност

Члан 31.

1. Уговорна одговорност Агенције уређује се правом које се примењује на предметни уговор.

2. Суд правде Европских заједница надлежан је да одлучује на основу било које арбитражне клаузуле у уговорима које закључи Агенција.

3. У случају вануговорне одговорности, Агенција надокнађује штету коју су проузроковале њене службе или запослени у обављању њихових послова, према општим начелима која су заједничка правним уређењима држава чланица.

4. Спорове о накнади штете из става 3. овог члана решава Суд правде Европских заједница.

5. Личну одговорност службеника према Агенцији уређују Прописи о руководиоцима и Услови за запошљавање који се на њих примењују.

Објављивање докумената

Члан 32.

1. Не дирајући у одлуке које се доносе применом члана 290. Уговора, следећи документи Агенције сачињавају се на свим службеним језицима Заједнице:

(а) анализа безбедности из члана 15. став 4. ове уредбе;

(б) мишљења која Агенција упућује Комисији према члану 19. став 1. ове уредбе;

(ц) општи годишњи извештај о раду и програм рада наведени у члану 33. став 2(б) односно члану 33. став 2(ц) ове уредбе.

2. Услуге превођења Агенцији пружа Преводилачки центар за органе Европске уније.

Овлашћења управног одбора

Члан 33.

1. Агенција има управни одбор.

2. Управи одбор:

(а) именује извршног директора и директоре које предлаже извршни директор према члану 39. ове уредбе;

(б) усваја општи годишњи извештај о раду Агенције и упућује га Европском парламенту, Савету, Комисији, Ревизорском суду и државама чланицама најкасније до 15. јуна; делујући у име Агенције, упућује Европском парламенту и Савету (у даљем тексту: буџетски орган) једном годишње све податке битне за исход поступка процењивања, посебно оне о дејствима или последицама промене Агенцији додељених послова;

(ц) сваке године до 30. септембра и по пријему мишљења Комисије усваја годишњи програм рада Агенције за наредну годину и упућује га Европском

парламенту, Савету, Комисији и државама чланицама; програм рада усваја се без задирања у годишњи буџетски поступак Заједнице и програм доношења прописа Заједнице у областима везаним за безбедност у ваздухопловству; програму рада прилаже се мишљење Комисије;

(д) усваја смернице за поверавање послова сертификације националним ваздухопловним властима и квалификованим организацијама, у договору с Комисијом;

(е) одређује поступке по којима извршни директор доноси одлуке, према чл. 52. и 53. ове уредбе;

(ф) обавља своје функције везане за буџет Агенције, према чл. 59, 60. и 63. ове уредбе;

(г) именује чланове одбора за жалбе, према члану 41. ове уредбе;

(х) извршава дисциплинску власт над извршним директором и, у договору с њиме, према другим директорима;

(и) даје мишљење о мерама које се односе на таксе и накнаде, као што је то предвиђено у члану 64. став 1. ове уредбе;

(ј) доноси свој пословник о раду;

(к) одлучује о језичким аранжманима за Агенцију;

(л) по потреби, допуњава списак докумената из члана 32. став 1. ове уредбе;

(м) одређује унутрашње уређење Агенције и усваја политику Агенције у односу на особље.

3. Управни одбор може да саветује извршног директора о свему што је стриктно повезано са стратешким развојем безбедности у ваздухопловству, укључујући и истраживања која су наведена у члану 26. ове уредбе.

4. Управни одбор оснива саветодавно тело заинтересованих страна, с којим се саветује пре доношења одлука у питањима из става 2 (ц), (е), (ф) и (и) овог члана. Управни одбор може да се саветује са саветодавним телом и о другим питањима из ст. 2. и 3. овог члана. Он није везан мишљењем саветодавног тела.

5. Управни одбор може да оснује радна тела, да му помажу у извршавању његових функција, укључујући припрему одлука и праћење њиховог извршења.

Састав управног одбора

Члан 34.

1. Управни одбор састоји се од по једног представника сваке државе чланице и једног представника Комисије. Чланови се именују на основу њиховог признатог искуства и посвећености цивилном ваздухопловству, руководећих способности и знања потребних за постизање циљева ове уредбе. О томе се у потпуности обавештава надлежни одбор Европског парламента.

Свака држава чланица именује члана управног одбора и његовог заменика, који заступа члана ако је одсутан. Комисија такође именује свог представника и његовог заменика. Мандат траје пет година. Може да се обнови.

2. Кад је то примерено, у погледу учествовања представника трећих држава Европе и услова за њихово учествовање примењују се аранжмани из члана 66. ове уредбе.

3. Саветодавно тело из члана 33. став 4. ове уредбе именује четири своја члана да учествују у раду управног одбора, као посматрачи. Они што је више

могуће заступају различита гледишта у саветодавном телу. Њихов мандат траје 30 месеци и може да се обнови само једном.

Председавање управним одбором

Члан 35.

1. Управни одбор бира међу својим члановима председника и заменика председника. Заменик председника по службеној дужности замењује председника кад је спречен да обавља дужности.

2. Мандат председника и заменика председника престаје с престанком чланства у управном одбору. Сходно томе, мандат председника и заменика председника траје три године. Мандат може да се обнови само једном.

Седнице

Члан 36.

1. Седнице управног одбора сазива председник управног одбора.
2. Извршни директор учествује у расправама.
3. Управни одбор одржава најмање две редовне седнице годишње. Поред тога, састаје се и на захтев председника или најмање трећине његових чланова.
4. Управни одбор може да позове сваког чије мишљење може бити корисно да присуствује седници као посматрач.
5. Члану управног одбора могу, сагласно Пословнику о раду управног одбора, да помажу саветници или стручњаци.
6. Управни одбор има секретаријат који обезбеђује Агенцију.

Гласање

Члан 37.

1. Не дирајући у примену члана 39. став 1. ове уредбе, управни одбор доноси одлуке двотрећинском већином гласова његових чланова. На захтев члана управног одбора, одлука из члана 33. став 2(к) ове уредбе доноси се једногласно.

2. Сваки члан који је именован према члану 34. став 1. ове уредбе има један глас. У одсуству члана, уместо њега има право да гласа његов заменик. Посматрачи и извршни директор Агенције немају права гласа.

3. Пословником о раду управног одбора детаљније се уређују поступци гласања, посебно услови под којима члан може да делује у име другог члана и, по потреби, сви захтеви у вези с кворумом.

Функције и овлашћења извршног директора

Члан 38.

1. Агенцијом управља њен извршни директор који је потпуно независан у обављању својих послова. Не дирајући у овлашћења Комисије и управног одбора, извршни директор не тражи и не прима никаква упутства од било које владе или другог органа.

2. Европски парламент или Савет могу да позову извршног директора да им поднесе извештај о свом раду.

3. Извршни директор има следеће функције и овлашћења:

(а) одобрава мере Агенције наведене у члану 18. ове уредбе, у оквиру ограничења одређених овом уредбом, правилима за њено извршење и другим важећим правилима;

(б) одлучује о инспекцијама и истраживањима као што је то предвиђено у чл. 54. и 55. ове уредбе;

(ц) поверава послове сертификације националним ваздухопловним властима и квалификованим организацијама, према смерницама управног одбора;

(д) стара се о међународним пословима и техничкој сарадњи с трећим државама према члану 27. ове уредбе;

(е) предузима све потребне мере, укључујући доношење интерних управних упутства и објављивање саопштења, да би функционисање Агенције било сагласно овој уредби;

(ф) сваке године припрема нацрт општег извештаја и предаје га управном одбору;

(г) примењује овлашћења из члана 29. став 2. ове уредбе према особљу Агенције;

(х) припрема процену прихода и расхода Агенције према члану 59. ове уредбе и извршава буџет према члану 60. ове уредбе;

(и) преноси своја овлашћења на друге чланове особља Агенције према поступку који је предвиђен у члану 65. став 2. ове уредбе;

(ј) доноси одлуке о оснивању локалних канцеларија у државама чланицама према члану 28. став 3. ове уредбе, уз сагласност управног одбора;

(к) припрема и извршава годишњи програм рада;

(л) одговара на захтеве за помоћ који пристигну од Комисије.

Именовање високих руководилица

Члан 39.

1. Извршни директор именује се на основу заслуга и документоване стручности и искуства значајних за цивилно ваздухопловство. Извршног директора именује и разрешава управни одбор, на предлог Комисије. Управни одбор доноси његову одлуку трочетвртинском већином гласова чланова. Пре именовања, управни одбор може од одабраног кандидата да затражи да пред надлежним одбором или одборима Европског парламента да изјаву и одговори на питања њихових чланова.

2. Извршном директору може да помаже један или више директора. Ако је извршни директор одсутан или спречен, њега замењује један од директора.

3. Директори Агенције именују се на основу професионалне стручности важне за цивилно ваздухопловство. Директоре именује и разрешава управни одбор, на предлог извршног директора.

4. Мандат извршног директора и других директора траје пет година. Мандат директора може да се обнови, а мандат извршног директора може да се обнови само једном.

Овлашћења одбора за жалбе

Члан 40.

1. У Агенцији се оснива један или више одбора за жалбе.

2. Одбор за жалбе одговоран је да одлучује о жалбама на одлуке из члана 44. ове уредбе.

3. Одбор за жалбе одржава седнице по потреби. Сагласно поступку који је предвиђен у члану 65. став 3. ове уредбе, Комисија одређује број одбора за жалбе и додељује им послове.

Састав одбора за жалбе

Члан 41.

1. Одбор за жалбе састоји се од председника и друга два члана.

2. Председник и други чланови имају заменике који их заступају кад су одсутни.

3. Председника, друге чланове и њихове заменике именује управни одбор, с листе стручних кандидата коју усваја Комисија.

4. Кад одбор за жалбе сматра да то природа жалбе захтева, он може да позове највише два додатна члана с листе из става 3. овог члана.

5. Квалификације које су потребне за именовање члана сваког одбора за жалбе, овлашћења појединих чланова у фази припреме одлучивања и услове за гласање одређује Комисија, према поступку који је предвиђен у члану 65. ставу 3. ове уредбе.

Чланови одбора за жалбе

Члан 42.

1. Мандат чланова одбора за жалбе, укључујући и председника и заменике чланова, траје пет година. Мандат може да се обнови.

2. Чланови одбора за жалбе су независни. При доношењу одлука нису везани никаквим упутствима.

3. Чланови одбора за жалбе не смеју да обављају друге дужности у Агенцији. Чланови одбора за жалбе могу да раде са скраћеним радним временом.

4. Чланови одбора за жалбе не могу током мандата бити удаљени с функције, нити с листе стручних кандидата, изузев кад за то постоје озбиљни разлози и кад Комисија, пошто прибави мишљење управног одбора, донесе такву одлуку.

Искључење и приговор

Члан 43.

1. Чланови одбора за жалбе не могу да учествују у жалбеном поступку ако имају неки лични интерес или ако су пре тога као заступници странке учествовали у поступку или у доношењу одлуке која је предмет жалбе.

2. Ако услед неког разлога из става 1. овог члана или другог разлога члан одбора за жалбе сматра да не треба да учествује у жалбеном поступку, он о томе обавештава одбор за жалбе.

3. Странка у жалбеном поступку може да изјави приговор на члана одбора из разлога из става 1. овог члана или ако сматра да је члан одбора пристрастан. Приговор није допуштен ако странка у жалбеном поступку, упркос знања за разлог за приговор, није предузела процесне радње. Приговор не може да се изјави због држављанства члана.

4. О мерама које се предузимају у случајевима из ст. 2. и 3. овог члана, одбор за жалбе одлучује без учешћа тог члана. Њега у одбору за жалбе тада замењује његов заменик.

Одлуке које су предмет жалбе

Члан 44.

1. Жалба може да се изјави на одлуке које Агенција донесе према чл. 20, 21, 22, 23, 55. или 64. ове уредбе.

2. Жалба која је изјављена према ставу 1. овог члана не одлаже извршење одлуке. Агенција ипак може да одложи извршење одлуке, ако сматра да то околности допуштају.

3. Жалба на одлуку којом није обустављен поступак према једној странци може да се изјави само у жалби на коначну одлуку, изузев кад је допуштена посебна жалба на одлуку.

Лица која могу да изјаве жалбу

Члан 45.

Свако физичко или правно лице може да изјави жалбу на одлуку која је на њега насловљена или на одлуку која има директан и индивидуалан утицај на њега мада је насловљена на другог. Странка у поступку може бити странка у жалбеном поступку.

Рок за жалбу и облик жалбе

Члан 46.

Жалба, заједно са образложењем, изјављује се у писменом облику Агенцији, у року од два месеца од кад је лице обавештено о мерама или, ако обавештења нема – у року од два месеца од дана кад је лице сазнало за мере.

Привремена измена одлуке

Члан 47.

1. Извршни директор може да измени одлуку ако сматра да је жалба прихватљива и основана. Ово не важи ако је жалилац супротстављен другој странци у жалбеном поступку.

2. Ако одлука не буде измењена у року од месец дана од пријема образложене жалбе, Агенција одмах одлучује о томе да ли да одложи или не одложи извршење одлуке према члану 44. став 2. ове уредбе, и жалбу доставља одбору за жалбе.

Испитивање жалбе

Члан 48.

1. Ако је жалба допуштена, одбор за жалбе испитује да ли је основана.

2. При испитивању жалбе према ставу 1. овог члана одбор за жалбе поступа хитно. Он позива странке у жалбеном поступку, онолико често колико је потребно, да у одређеном року доставе примедбе на његова обавештења или на изјаве других странака у жалбеном поступку. Странке у жалбеном поступку имају право да дају усмене изјаве.

Одлуке о жалби

Члан 49.

Одбор за жалбе може да примени свако овлашћење из надлежности Агенције или да случај пренесе надлежном телу Агенције. Оно је везано одлуком одбора за жалбе.

Тужба Суду правде Европских заједница

Члан 50.

1. Суду правде Европских заједница може да се изјави тужба којом се захтева поништење акта Агенције који правно обавезује трећу страну, због нечињења или штете које је Агенција проузроковала у току свог рада.

2. Суду правде Европских заједница може да се изјави тужба за поништење одлука које Агенција донесе према чл. 20, 21, 22, 23, 55. или 64. ове уредбе кад се исцрпе сви жалбени поступци унутар Агенције.

3. Агенција је дужна да предузме све мере потребне за извршење пресуде Суда правде Европских заједница.

Директна жалба

Члан 51.

Државе чланице и институције Заједнице могу да на одлуку Агенције изјаве директну жалбу Суду правде Европских заједница.

ОДЕЉАК III

Методи рада

Поступци за издавање мишљења, сертификационих захтева и смерница

Члан 52.

1. Што је пре могуће по ступању на снагу ове уредбе управни одбор успоставља прегледне (транспарентне) поступке за издавање мишљења, сертификационих захтева и смерница из члана 18 (а) и (ц) ове уредбе.

Ови поступци:

(а) заснивају се на стручном знању и искуству којима располажу ваздухопловне регулаторне власти држава чланица;

(б) по потреби, укључују одговарајуће стручњаке релевантних заинтересованих страна;

(ц) омогућавају да Агенција објављује документе и што више се саветује са заинтересованим странама, сагласно временском плану и поступку који Агенцију обавезује да писмено одговара у поступку саветовања.

2. Кад Агенција, на основу члана 19. ове уредбе, обликује мишљења, сертификационе захтеве и смернице које треба да примењују државе чланице, она успоставља поступак по коме се саветује с државама чланицама. Ради тога Агенција може да оснује радну групу у коју је свака држава чланица овлашћена да именује стручњака.

3. Мере из члана 18 (а) и (ц) ове уредбе и поступци који су успостављени према ставу 1. овог члана објављују се у службеној публикацији Агенције.

4. Успостављају се посебни поступци у којима Агенција предузима хитне мере којима реагује на безбедносни проблем и обавештава заинтересоване стране о мерама које оне морају да предузму.

Поступци за доношење одлука

Члан 53.

1. Управни одбор успоставља прегледне (транспарентне) поступке за доношење појединачних одлука из члана 18(д) ове уредбе.

Ови поступци:

(а) омогућавају саслушање правног или физичког лица на кога је одлука насловљена и сваке друге странке на коју одлука непосредно и индивидуално утиче;

(б) предвиђају обавештавање правног или физичког лица о одлуци и објављивање одлуке;

(ц) предвиђају да правно или физичко лице на које је одлука насловљена и свака друга странка у поступку буду обавештени о правном леку који им стоји на располагању према овој уредби;

(д) гарантују да одлука буде образложена.

2. Управни одбор успоставља поступке у којима се детаљно одређују услови за обавештавање о одлукама, уз уважавање жалбеног поступка.

3. Успостављају се посебни поступци у којима Агенција предузима хитне мере којима реагује на безбедносни проблем и обавештава заинтересоване стране о мерама које оне морају да предузму.

Инспекције држава чланица

Члан 54.

1. Не дирајући у извршна овлашћења Комисије према Уговору, Агенција помаже Комисији у надзору над применом ове уредбе и правила за њено извршење, тако што спроводи инспекције стандардизације у националним ваздухопловним властима држава чланица као што је то предвиђено у члану 24. став 1. ове уредбе. Сагласно прописима државе чланице, овлашћено особље Агенције и овлашћено особље које одреди национални орган који учествује у инспекцијама стандардизације, има право да:

(а) прегледа одговарајуће евиденције, податке, поступке и сваки други материјал који је значајан за постизање нивоа безбедности у ваздухопловству који је предвиђен овом уредбом;

(б) добије копије или изводе из ових евиденција, података, поступака и других материјала;

(ц) тражи усмено објашњење на лицу места;

(д) уђе у било коју одговарајућу просторију, на терен или превозно средство.

2. Особље Агенције које је овлашћено да спроводи инспекцију из става 1. овог члана почиње да примењује своја овлашћења пошто претходно предочи писмена овлашћења у којима су наведени предмет и циљ инспекције и дан њеног почетка. Пре инспекције, Агенција благовремено обавештава државу чланицу о инспекцији и идентитету овлашћеног особља.

3. Држава чланица дужна је да се подвргне инспекцији и да обезбеди да се њој подвргну и одговарајућа лица и органи.

4. Кад инспекција према овом члану обухвата и инспекцију привредних друштава (предузећа), предузетника или њихових удружења (организација) примењује се члан 55. ове уредбе. Ако се неко од њих противи инспекцији, држава чланица пружа помоћ овлашћеном особљу Агенције да спроведе инспекцију.

5. Извештаји који буду сачињени према овом члану стављају се на располагање на службеном језику/језицима државе чланице у којој је инспекција спроведена.

Истраживања у предузећима (привредним друштвима)

Члан 55.

1. Агенција може сама да спроведе сва потребна истраживања у предузећима (привредним друштвима) према чл. 7, 20, 21, 22, 23. и 24. став 2. ове уредбе или да их повери националној ваздухопловној власти или квалификованој организацији. Истраживања се спроводе према прописима државе чланице у којој се предузимају. Ради тога, лица која су овлашћена према овој уредби имају овлашћење да:

(а) прегледају одговарајуће евиденције, податке, поступке и сваки други материјал који је значајан за обављање послова Агенције;

(б) добију копије или изводе из ових евиденција, података, поступака и других материјала;

(ц) траже усмено објашњење на лицу места;

(д) уђу у било коју одговарајућу просторију, на терен или превозно средство;

(е) спроведу инспекцију ваздухоплова у сарадњи с државом чланицом.

2. Особље које је овлашћено да спроводи истраживања из става 1. овог члана почиње да примењује своја овлашћења пошто претходно предочи писмена овлашћења у којима су наведени предмет и циљ истраживања.

3. Пре почетка истраживања Агенција благовремено обавештава државу чланицу у којој се истраживање спроводи о самом истраживању и идентитету овлашћеног особља. На захтев Агенције, овом овлашћеном особљу при обављању њихових послова помаже овлашћено особље државе чланице.

Годишњи програм рада

Члан 56.

Циљ годишњег програма рада јесте да подстиче трајну безбедност европског ваздухопловства и да омогући усклађеност са функцијама, овлашћењима и пословима Агенције који су одређени овом уредбом. У годишњем програму рада јасно се наводе послови који су Агенцији додати, измењени или укинати у односу на претходну годину.

Приказ годишњег програма рада заснива се на методологији коју Комисија користи у оквиру управљања заснованог на делатностима (*Activity-Based Management*).

Општи годишњи извештај

Члан 57.

Општи годишњи извештај описује начин на који је Агенција испунила свој годишњи програм рада. Он јасно наводи послове који су Агенцији додати, измењени или укинати у односу на претходну годину.

Извештај приказује активности Агенције и вреднује њене резултате са становишта циљева и временског плана, ризика повезаних са њеним активностима, употребе ресурса и општег пословања.

Прегледност (транспарентност) и комуникација

Члан 58.

1. На документе Агенције примењује се Уредба (ЕЗ) бр. 1049/2001.

2. Агенција може на сопствену иницијативу да подстиче комуникацију у областима из њене надлежности. Поред публикације из члана 53. став 3. ове уредбе, она посебно омогућава јавности и заинтересованим странама брзо, објективно, поуздано и лако разумљиво обавештавање о свом раду.

3. Свако правно и физичко лице може да се писмено обрати Агенцији на сваком језику из члана 314. Уговора. Оно има право на одговор на истом језику.

4. Обавештења која Агенција прикупи према овој уредби подлежу Уредби Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 45/2001 од 18. децембра 2000. године о заштити појединаца при обради личних података у институцијама и органима Заједнице и о слободном протоку таквих података.

ОДЕЉАК IV

Финансијски захтеви

Буџет

Члан 59.

1. Приходи Агенције састоје се од:

(а) доприноса Заједнице;

(б) доприноса сваке европске треће државе с којом је Агенција закључила аранжман из члана 66. ове уредбе;

(ц) такси које плаћају подносиоци захтева или имаоци сертификата и одобрења које издаје Агенција;

(д) накнада за публикације, обуку и друге услуге Агенције;

(е) добровољних финансијских доприноса држава чланица, трећих држава или других субјеката, ако не угрожавају независност и непристрасност рада Агенције.

2. Расходи Агенције обухватају трошкове за особље, управне, инфраструктурне и оперативне трошкове.

3. Приходи и расходи су уравнотежени.

4. Регулаторни буџет и таксе које се прописују и убирају за делатност сертификације посебно се приказују у буџету Агенције.

5. Управни одбор сваке године, на основу нацрта извештаја о процени прихода и расхода, сачињава извештај о процени прихода и расхода Агенције за наредну буџетску годину.

6. Он најкасније до 31. марта упућује Комисији и државама с којима је Заједница закључила аранжмане из члана 66. ове уредбе извештај о процени из става 5. овог члана, који укључује нацрт плана успостављања Агенције и привремени програм рада.

7. Извештај о процени Комисија даље упућује буџетском органу, заједно са претходним нацртом општег буџета Европске уније.

8. Користећи извештај о процени, Комисија уноси у претходни нацрт општег буџета Европске уније процене које сматра нужним за план успостављања Агенције и износ субвенција из општег буџета и прилаже га буџетском органу, према члану 272. Уговора.

9. Буџетски орган одобрава буџетска средства за субвенционисање Агенције. Он усваја и план успостављања Агенције.

10. Буџет усваја управни одбор. Буџет постаје коначан кад се усвоји општи буџет Европске уније. По потреби, усклађује се с њиме.

11. Управни одбор што пре обавештава буџетски орган о намери да изведе пројекат који може да има значајне финансијске последице по финансирање буџета, посебно кад је повезан са имовином, као што су закуп или куповина зграда. О томе обавештава и Комисију. Кад једно одељење буџетског органа обавести управни одбор о намери да изда мишљење о пројекту, оно упућује своје мишљење управном одбору у року од шест недеља од дана пријема обавештења о пројекту.

Извршење буџета и надзор

Члан 60.

1. Буџет Агенције извршава извршни директор.

2. Најкасније до 1. марта после буџетске године рачуновођа Агенције шаље привремени завршни рачун рачуновођи Комисије, са извештајем о извршењу буџета и финансијском пословању за буџетску годину. Рачуновођа Комисије консолидује привремене завршне рачуне институција и децентрализованих органа према члану 128. Уредбе Савета (ЕЗ, Еуратом) бр. 1605/2002 од 25. јуна 2002. године о финансијској уредби која се примењује на општи буџет Европских заједница.

3. Рачуновођа Комисије упућује Ревизорском суду најкасније до 31. марта после буџетске године привремени завршни рачун Агенције, са извештајем о извршењу буџета и финансијском пословању за буџетску годину. Извештај о извршењу буџета и финансијском пословању за буџетску годину упућује се и Европском парламенту и Савету.

4. Пошто прими примедбе Ревизорског суда на привремени завршни рачун Агенције према члану 129. Уредбе Савета (ЕЗ, Еуратом) бр. 1605/2002, извршни директор припрема завршни рачун Агенције на сопствену одговорност и прилаже га управном одбору на мишљење.

5. Управни одбор даје мишљење о завршном рачуну Агенције.

6. Извршни директор најкасније до 1. јула после буџетске године шаље завршни рачун Европском парламенту, Савету, Комисији и Ревизорском суду, с мишљењем управног одбора.

7. Завршни рачун Агенције се објављује.

8. Извршни директор одговара Ревизорском суду на његове примедбе најкасније до 30. септембра. Свој одговор он упућује и управном одбору.

9. Извршни директор упућује Европском парламенту, на његов захтев, податке потребне да се несметано разреши буџетска година, као што је то предвиђено у члану 146. став 3. Уредбе Савета (ЕЗ, Еуратом) бр. 1605/2002.

10. Европски парламент, на препоруку Савета донесену квалификованом већином, даје пре 30. августа године $N + 2$ разрешење извршном директору у погледу извршења буџета за годину N .

Сузбијање превара

Члан 61.

1. На сузбијање превара, корупције и других незаконитих радњи неограничено се примењује Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 1073/1999 од 25. маја 1999. године о истрагама које води Европска канцеларија за спречавање превара (*OLAF*).

2. Агенција приступа Међуинституционалном споразуму који су 25. маја 1999. године закључили Европски парламент, Савет Европске уније и Комисија Европских заједница који уређује унутрашње истраге Европске канцеларије за спречавање превара и без одлагања усваја одговарајуће прописе који се примењују на њено особље.

3. Одлуке о финансирању и из њих произлазећи извршни споразуми и инструменти изричито одређују да Ревизорски суд и *OLAF* могу, по потреби, да на лицу места провере примаоце средстава Агенције и посреднике одговорне за њихово додељивање.

Процена

Члан 62.

1. Управни одбор наручује независну екстерну процену примене ове уредбе у року од три године од дана кад Агенција почне своје послове и потом на сваких пет година.

2. При процени испитује се учинак с којим Агенција обавља њене послове. Вреднује се утицај ове уредбе, Агенције и њених метода рада на успостављање високог нивоа безбедности у цивилном ваздухопловству. При процени уважавају се становишта интересних група на европском и националном нивоу.

3. Управни одбор прима исход процене, па Комисији даје препоруке о евентуалним променама ове уредбе или променама у Агенцији или њеним методима рада, а Комисија ове препоруке, своје мишљење и одговарајуће предлоге упућује Европском парламенту и Савету. По потреби, укључује се акциони план с временским планом. Исход процене и препоруке се објављују.

Финансијска правила

Члан 63.

На Агенцију се примењују финансијска правила која усвоји управни одбор, после саветовања с Комисијом. Не сме да се одступи од Уредбе Комисије (ЕЗ, Еуратом) бр. 2343/2002 од 19. новембра 2002. године о оквирној финансијској уредби за органе из члана 185. Уредбе Савета (ЕЗ, Еуратом) бр. 1605/2002 о

финансијској уредби која важи за општи буџет Европских заједница, изузев ако се одступање посебно не захтева за рад Агенције, а Комисија на то изда претходну сагласност.

Уређивање такси и накнада

Члан 64.

1. Мере које су намењене за измене споредних елемената ове уредбе у погледу такси и накнада њеним допуњавањем, усвајају се према регулаторном поступку који је детаљно наведен у члану 65. став 4. ове уредбе.

2. Комисија се саветује са управним одбором о предлогу мера из става 1. овог члана.

3. Мере из става 1. овог члана посебно уређују за шта се све плаћају таксе и накнаде према члану 59. став 1 (ц) и (д) ове уредбе, висину такси и накнада и начин на који се оне плаћају.

4. Таксе и накнаде убирају се за:

(а) издавање и продужење важења (обнављање) сертификата и с тим повезане функције сталног надзора;

(б) пружање услуга; приказују се стварни трошкови сваке појединачне услуге;

(ц) обраду жалби.

Све таксе и накнаде изражавају се и плаћају у еврима.

5. Износ такси и накнада одређује се тако да приходи од њих начелно буду довољни за покриће свих трошкова пружених услуга. Ове таксе и накнаде, укључујући и оне прикупљене 2007. године, јесу наменски приход Агенције.

ПОГЛАВЉЕ IV

ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Одбор

Члан 65.

1. Комисији помаже одбор.

2. Код позивања на овај став, примењују се чл. 3. и 7. Одлуке 1999/468/ЕЗ, узимајући у обзир њен члан 8.

3. Код позивања на овај став, примењују се чл. 5. и 7. Одлуке 1999/468/ЕЗ, узимајући у обзир њен члан 8.

Рок из члана 5 (б) Одлуке 1999/468/ЕЗ јесте месец дана.

4. Код позивања на овај став, примењују се члан 5а (1) до (4) и члан 7. Одлуке 1999/468/ЕЗ, узимајући у обзир њен члан 8.

5. Код позивања на овај став, примењују се члан 5а (1) до (4) и 5 (б) и члан 7. Одлуке 1999/468/ЕЗ, узимајући у обзир њен члан 8.

Рокови из члана 5а (3) (ц), 4 (б) и 4 (е) Одлуке 1999/468/ЕЗ јесу 20 дана.

6. Код позивања на овај став, примењују се члан 5а (1), (2), (4), (5) (б) и (6) и члан 7. Одлуке 1999/468/ЕЗ, узимајући у обзир њен члан 8.

7. Код позивања на овај став, примењује се члан 6. Одлуке 1999/468/ЕЗ.

Пре доношења своје одлуке, Комисија се саветује са одбором из става 1. овог члана.

Рок из члана 6(б) Одлуке 1999/468/ЕЗ јесте три месеца.

Кад држава чланица упути Савету одлуку Комисије, Савет може квалификованом већином, у року од три месеца, да донесе друкчију одлуку.

Учешће трећих европских држава

Члан 66.

Агенција је отворена за учешће европских трећих држава које су уговорне стране Чикашке конвенције, које су закључиле споразуме са Европском заједницом и које су усвојиле и примењују прописе Заједнице у областима обухваћеним овом уредбом и правилима за њено извршење.

Сходно одговарајућим одредбама ових споразума развијају се аранжмани којима се, поред осталог, одређују природа, обим и детаљна правила за учешће ових држава у раду Агенције, укључујући одредбе о финансијским доприносима и особљу.

Почетак рада Агенције

Члан 67.

1. Агенција преузима послове сертификације према члану 20. ове уредбе од 28. септембра 2003. године. До тада државе чланице настављају да примењују важеће прописе.

2. Током додатног прелазног периода од 42 месеца од датума из става 1. овог члана, државе чланице могу да наставе да издају сертификате и одобрења одступајући од чл. 5, 6, 12. и 20. ове уредбе – под условима које одреди Комисија у мерама усвојеним за извршење наведених чланова. Када у том случају државе чланице издају сертификате на основу сертификата издатих у трећим државама, мере које усваја Комисија морају да уважавају начела из члана 12. став 2 (б) и (ц) ове уредбе.

Казне

Члан 68.

Државе чланице одређују казне за повреду ове уредбе и правила за његово извршење. Казне морају да буду делотворне, сразмерне и одвраћајуће.

Укидања

Члан 69.

1. Овом уредбом укида се Уредба (ЕЗ) бр. 1592/2002, при чему се не дира у примену подстава 2. овог члана.

Позивања на укинуту уредбу узимају се као позивања на ову уредбу, сагласно упоредној табели из Анекса VI ове уредбе.

2. Ступањем на снагу мера из члана 7. става 6. ове уредбе укида се Упутство Савета 91/670/ЕЕЗ.

3. Анекс III Уредбе (ЕЕЗ) бр. 3922/91 брише се даном ступања на снагу мера из члана 8. став 5. ове уредбе.

4. Одредбе члана 11. ове уредбе, примењују се на производе, делове, уређаје, лица и организације чија је сертификација обављена или призната према актима из ст. 1, 2. и 3. овог члана.

5. Ступањем на снагу мера из члана 10. став 5. ове уредбе укида се Упутство Европског парламента и Савета 2004/36/ЕЗ, при чему се не дира у правила за извршење из члана 8. став 2. овог упутства.

Ступање ове уредбе на снагу

Члан 70.

Ова уредба ступа на снагу 20. дана од дана објављивања у „Службеном листу Европске уније”.

Одредбе чл. 5, 6, 7, 8, 9. и 10. ове уредбе, примењују се од датума наведених у одговарајућим правилима донесеним за извршење наведених одредаба ове уредбе, али не касније од 8. априла 2012. године.

АНЕКС I

ОСНОВНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПЛОВИДБЕНОСТ ИЗ ЧЛАНА 5. ОВЕ УРЕДБЕ

1. *Интегритет производа:* Интегритет производа обезбеђује се за све услове лета који се очекују током оперативног века ваздухоплова. Усклађеност са захтевима показује се проценама или анализама којима, по потреби, могу да се придодају тестови.

1.а. *Структура и материјал:* Интегритет структуре ваздухоплова обезбеђује се сагласно оперативном опсегу ваздухоплова и довољно изнад њега, укључујући погонски систем, и одржава се током оперативног века ваздухоплова.

1.а.1. Сви делови ваздухоплова чији отказ може да умањи интегритет структуре морају да се, без штетних деформација или отказа, ускладе са следећим елементима. Ово обухвата све делове који имају значајну масу и средства за њихово учвршћивање.

1.а.1.а. Морају да се уваже све комбинације оптерећења које се разумно очекују у оквиру или довољно изнад оквира масе, тежишта, оперативних опсега и оперативног века ваздухоплова. Ово укључује и оптерећења услед удара ветра, маневара, довођења кабине ваздухоплова под притисак (пресуризација кабине), померања покретних површина ваздухоплова и употребе управљачких система и погонског система ваздухоплова, како у ваздуху, тако и на земљи.

1.а.1.б. Морају да се уваже оптерећења и могући откази изазвани принудним слетањем на земљу или на воду.

1.а.1.ц. Морају да се уваже динамичка дејства при реакцији структуре на сва оптерећења.

1.а.2. Ваздухоплов не сме да има аероеластичну нестабилност и прекомерне вибрације.

1.а.3. Производни поступци и материјали који су коришћени при конструкцији ваздухоплова морају да резултирају познатим и поновљивим карактеристикама структуре ваздухоплова. Уважава се свака промена својства материјала која је везана за оперативну средину ваздухоплова.

1.а.4. Дејства цикличног оптерећења, пропадања проузрокована окружењем и случајни и појединачни извори оштећења не смеју да умање интегритет структуре испод прихватљивог нивоа преостале чврстине. Објављују се с тим повезана упутства за обезбеђивање континуиране пловидбености.

1.б. Погон: Интегритет погонског система (тј. мотора и елисе, ако она постоји) обезбеђује се према оперативном опсегу погонског система и довољно изнад њега и одржава током оперативног века погонског система.

1.б.1. Погонски систем мора да, у оквиру наведених граница, производи захтевани потисак или снагу у свим условима лета, при чему се узимају у обзир дејства и услови окружења.

1.б.2. Производни поступци и материјали који се користе при конструкцији погонског система морају да резултирају познатим и поновљивим структурним понашањем. Уважава се свака промена својства материјала које је везана за окружење.

1.б.3. Дејства цикличног оптерећења погонског система ваздухоплова, погоршање проузроковано окружењем и могући отказ дела не смеју да умање интегритет погонског система испод прихватљивог нивоа. За ове случајеве објављују се потребна упутства за обезбеђивање континуиране пловидбености ваздухоплова.

1.б.4. Морају да се објаве сва потребна упутства, обавештења и захтеви који омогућавају безбедно и исправно повезивање између погонског система и ваздухоплова.

1ц. Системи и опрема

1ц.1. Ваздухоплов не сме да има пројектне карактеристике или детаље за које је искуство показало да су опасни.

1.ц.2. Ваздухоплов, укључујући системе, опрему и уређаје који се захтевају за потврду о типу или у оперативним правилима, морају да функционишу како је то одређено, под свим предвидивим оперативним условима и сагласно оперативном опсегу и довољно изнад њега, уз уважавање оперативне средина система, опреме или уређаја. Остали системи, опрема и уређаји који се не захтевају за потврду о типу или који се не захтевају у оперативним правилима не смеју, независно од тога да ли су исправни или не, да умање безбедност или да угрозе исправно функционисање било ког другог система, опреме или уређаја. Коришћење система, опреме и уређаја не сме да изискује посебне способности или снагу.

1.ц.3. Системи ваздухоплова, опрема и с њима повезани уређаји, посматрани одвојено и у међусобној вези, морају бити тако пројектовани да било који катастрофални отказ не проишаје из појединачног отказа за који не може да се покаже да је изузетно мало вероватан, као и да постоји обрнут однос између вероватноће отказа и озбиљности његових дејстава на ваздухоплов и његове путнике. Од наведеног мерила појединачног отказа прихватају се одговарајућа одступања везана за величину и разноликост конфигурација ваздухоплова, услед чега може да се догоди да наведено мерило појединачног отказа не испуне неки делови и неки системи хеликоптера и малих авиона.

1.ц.4. Подаци који су потребни за безбедан лет и подаци који утичу да лет не буде безбедан достављају се посади или, по потреби, особљу за одржавање, на јасан, недвосмислен и доследан начин. Системи, опрема и команде, као и ознаке и обавештења, морају да буду тако пројектовани и постављени да умање могућност грешака које могу да изазову опасност.

1.ц.5. При пројектовању потребне су мере предострожности како би се што више умањиле оправдано могуће претње ваздухоплову и путницима, у ваздухоплову и изван њега, укључујући заштиту од могућих великих кварова или поремећаја неког уређаја ваздухоплова.

1.д. Континуирана пловидбеност

1.д.1. Израђују се упутства за континуирану пловидбеност да би се омогућило да се стандард пловидбености за сертификацију типа ваздухоплова одржава током оперативног века ваздухоплова.

1.д.2. Обезбеђују се средства која омогућавају инспекцију, подешавање, подмазивање, уклањање или замену делова и уређаја, кад је то потребно за постизање континуиране пловидбености.

1.д.3. Упутства за континуирану пловидбеност ваздухоплова морају да буду

у форми једног приручника или више њих, зависно од бројности потребних података. Приручници садрже упутства за одржавање и поправке, податке о сервисирању, поступке за откривање кварова и инспекције, у облику који је погодан за практичну употребу приручника.

1.д.4. Упутства за континуирану пловидбеност садрже ограничења пловидбености, којима се одређује време за обавезну замену, интервали између инспекција и поступци у којима се спроводе инспекције.

2. Аспекти пловидбености при раду производа

2.а. Треба да се покаже да је, ради обезбеђивања задовољавајућег нивоа безбедности лица која се налазе у ваздухоплову или на земљи за време коришћења производа, учињено следеће:

2.а.1. Одређују се врсте операција за које је ваздухоплов одобрен и ограничења и подаци који су неопходни за безбедан лет, укључујући дејства и ограничења која произлазе из окружења.

2.а.2. Ваздухоплов мора безбедно да се управља и маневрише у свим предвиђеним условима лета, па и после отказа једног погонског система или више њих. Дужна пажња обраћа се снази пилота, унутрашњости летачке кабине, радном оптерећењу пилота и другим људским факторима, као и фази и трајању лета.

2.а.3. Прелаз из једне у другу фазу лета мора да буде једноставан и да не захтева посебне способности или опрез пилота или посебну издржљивост или посебно радно оптерећење у свим могућим оперативним условима.

2.а.4. Ваздухоплов мора да покаже такву стабилност да се пред пилота не поставе прекомерни захтеви, узимајући у обзир фазу лета и њено трајање.

2.а.5. Утврђују се поступци за коришћење ваздухоплова у уобичајеним ситуацијама, у случају отказа и у ванредним ситуацијама.

2.а.6. Ваздухоплов мора да има, зависно од његовог типа, аларме и друге знакове упозорења којима се спречава прекорачење оперативног опсега ваздухоплова.

2.а.7. Перформансе ваздухоплова и његових система омогућавају да се ваздухоплов безбедно врати из екстремних стања у која може доћи.

2.б. Подаци о оперативним ограничењима и други подаци који су неопходни за безбедно коришћење ваздухоплова доступни су члановима посаде.

2.ц. Операције производа штите се од опасности изазваних различитим спољним или унутрашњим неповољним условима, укључујући и услове у окружењу.

2.ц.1. Ниједна ситуација која није безбедна не сме да настане услед изложености појавама као што су, пре свега, неповољне временске прилике, грмљавина, удари птица, високо фреквентна поља зрачења, озон итд, које разумно могу да се очекују током операција производа.

2.ц.2. Одељци кабине морају да пруже путницима одговарајуће услове за превоз и примерену заштиту од очекиваних опасности до којих може доћи у току летачких операција или које су последица опасних ситуација, укључујући пожар, дим, отровне гасове и брзо опадање притиска кабине ваздухоплова. Предузимају се мере предострожности да би се путницима пружила разумна могућност да избегну озбиљне повреде или да брзо напусте ваздухоплов, како би се сачували од дејства сила успоравања ваздухоплова код принудног слетања на земљу или на воду. За

случај потребе, омогућавају се јасна и недвосмислена обавештења и знакови којима се путницима дају упутства о правилном понашању у случају принудног слетања, као и обавештења и знакови о местима на којима се налази безбедносна опрема и начину њене правилне употребе. Неопходна безбедносна опрема мора да буде лако доступна.

2.ц.3. Одељци за посаду морају да буду опремљени свим средствима која олакшавају извођење летачких операција, укључујући средства која омогућавају запажање ситуације и управљање било којом неуобичајеном или ванредном ситуацијом. Окружење у одељцима за посаду не сме да угрози могућност посаде да обавља дужности и мора тако да буде пројектовано да се избегне међусобно ометање чланова посаде за време операција и погрешна употреба команди.

3. Организације (укључујући физичка лица и предузећа која се баве пројектовањем, производњом или одржавањем)

3.а. Организацијама се издају одобрења ако су испуњени следећи услови:

3.а.1. Организација мора имати сва средства која су потребна за обим њене делатности. Она, пре свега, обухватају објекте и уређаје, особље, опрему, алат и материјал, документацију која описује делатност, одговорности и поступке, приступ до одговарајућих података и вођење евиденције.

3.а.2. Организација мора да уведе и одржава систем управљања који јој омогућава да континуирано буде усклађена са овим основним захтевима за пловидбеност и да тежи сталном побољшавању овог система.

3.а.3. Организација мора, по потреби, да закључи уговоре с другим организацијама, чиме се омогућава њена континуирана усклађеност са основним захтевима за пловидбеност.

3.а.4. Организација успоставља систем пријављивања догађаја и/или систем обраде сваког догађаја, који се користи унутар система управљања из тачке 3.а.2. и у оквиру уговора из тачке 3.а.3, да би се допринело тежњи за сталним побољшавањем безбедности производа.

3.б. На организације које се баве обуком особља за одржавање не примењују се услови из тач. 3.а.3. и 3.а.4.

АНЕКС II

ВАЗДУХОПЛОВИ ИЗ ЧЛАНА 4. СТАВ 4. ОВЕ УРЕДБЕ

Одредбе члана 4. ст. 1, 2. и 3. ове уредбе не примењују се на ваздухоплове који улазе у једну или више доле наведених категорија:

(а) ваздухоплови историјског карактера који испуњавају следећа мерила:

(i) једноставни ваздухоплови:

– чији је почетни пројекат израђен пре 1. јануара 1955. године, и

– чија производња је прекинута пре 1. јануара 1975. године;

или

(ii) ваздухоплови који имају јасну историјску важност због:

– учешћа у важном историјским догађају, или

– истакнутог места у развоју ваздухопловства, или

– важне улоге коју су одиграли у оквиру оружаних снага државе чланице;

(б) ваздухоплови који су посебно пројектовани или измењени за потребе истраживања, експерименталне и научне сврхе, ако се производе у веома малом броју;

(ц) ваздухоплови чијих је најмање 51% изградио аматер или недобитно удружење аматера за сопствене потребе и без комерцијалног циља;

(д) ваздухоплови који су били у употреби у војним снагама, изузев ваздухоплова чије је пројектне стандарде усвојила Агенција;

(е) авиони, хеликоптери или падобрани с погоном који немају више од два седишта и чија максимална маса на полетању (*МТОМ*), која је одређена у држави чланици, не прелази:

(i) 300 *kg*, за копнене авионе/хеликоптере једноседе; или

(ii) 450 *kg*, за копнене авионе/хеликоптере двоседе; или

(iii) 330 *kg*, за амфибије или хидроавионе/хеликоптере једноседе; или

(iv) 495 *kg*, за амфибије или хидроавионе/хеликоптере двоседе ако је њихова максимална маса на полетању, кад се користе као хидроавиони/хеликоптери или као копнени авиони/хеликоптери, испод њихових *МТОМ* ограничења; или

(v) 472,5 *kg*, за копнене авионе двоседе опремљене падобранским системом за безбедно заустављање авиона који је монтиран на носачу авиона; или

(vi) 315 *kg*, за копнене авионе једноседе опремљене падобранским системом за безбедно заустављање авиона који је монтиран на носачу авиона,

и авионе који имају брзину кочења или најмању трајну брзину летења у конфигурацији за слетање која не прелази 35 чворова од калибрисане брзине лета (*CAS*);

(ф) жироплани једноседи и двоседи с максималном масом на полетању која не прелази 560 *kg*;

(г) једрилице, укључујући и оне које се ножно лансирају, чија максимална структурална маса не прелази 80 *kg* у верзији једноседа или 100 *kg* у верзији двоседа;

(х) копије ваздухоплова који задовољавају мерила под (а) или (д), за које је пројекат структуре сличан оригиналном ваздухоплову;

(и) беспилотне летелице чија оперативна маса не прелази 150 *kg*;

(j) сваки други ваздухоплови чија маса кад су празни (*maximum empty mass*) не прелази 70 kg, укључујући и гориво.

АНЕКС III

ОСНОВНИ ЗАХТЕВИ ЗА ДОЗВОЛЕ ПИЛОТА ИЗ ЧЛАНА 7. ОВЕ УРЕДБЕ

1. Обука

1.a.1. Опште

Лице које приступа летачкој обуци пилота ваздухоплова мора да има довољну образовну, физичку и менталну зрелост за стицање, задржавање и показивање одговарајућег теоријског знања и практичних способности.

1.б. Теоријско знање

1.б.1. Пилот стиче и одржава теоријско знање које је примерено његовим функцијама у ваздухоплову и сразмерно ризицима повезаним с врстом активности. Оно најмање обухвата:

- (i) ваздухопловно право;
- (ii) опште знање о ваздухопловима;
- (iii) техничка знања повезана с категоријом ваздухоплова;
- (iv) планирање и обављање лета;
- (v) способности и ограничења људи;
- (vi) метеорологију;
- (vii) навигацију;
- (viii) оперативне поступке, укључујући управљање ресурсима;
- (ix) принципе летења;
- (x) комуникације;
- (xi) способности које нису техничке природе, укључујући откривање и управљање претњама и грешака.

1.ц. Показивање и одржавање теоријског знања

1.ц.1. Стицање и одржавање теоријског знања показује се континуираном проценом током обуке, а кад је потребно – и испитима.

1.ц.2. Стечени ниво теоријског знања се одржава. Показује се редовним проценама, испитима, тестовима и проверама. Учесталост испита, тестова и провера сразмерна је ризицима повезаним с врстом активности.

1.д. Практичне способности

1.д.1. Пилот стиче и одржава практичне способности које су примерене његовим функцијама у ваздухоплову. Практичне способности сразмерне су ризицима повезаним с врстом активности и, ако то одговара функцијама које се извршавају у ваздухоплову, обухватају:

- (i) активности пре и током лета, укључујући одређивање перформанси ваздухоплова и масе и положаја тежишта ваздухоплова, преглед и сервисирање ваздухоплова, планирање горива, процену метеоролошких услова, планирање руте, познавање ограничења која произлазе из система управљања ваздушним простором и расположивости полетно-слетних стаза;
- (ii) познавање операција и саобраћаја на аеродрому;

- (iii) мере опреза и поступке за избегавање судара;
- (iv) проверу ваздухоплова спољашњим визуелним прегледом;
- (v) маневре у лету, укључујући и критичне ситуације и с њима повезане *upset* маневре ако су технички изводљиви;
- (vi) уобичајена полетања и слетања и полетања и слетања с бочним ветром;
- (vii) летење само применом инструмената, ако одговара врсти активности;
- (viii) оперативне поступке, укључујући тимске вештине и управљање ресурсима, зависно од врсте операција и од тога да ли је летачка посада једночлана или вишечлана;
- (ix) навигацију и примену правила летења уз коришћење визуелног приступа или навигационих помагала;
- (x) неуобичајене поступке и поступке у ванредним ситуацијама, укључујући симулиране кварове опреме;
- (xi) усклађеност са услугама у ваздушном саобраћају и поступцима комуникације;
- (xii) посебне аспекте типа и класе ваздухоплова;
- (xiii) додатну практичну обуку која се захтева за ублажавање ризика повезаних с посебним активностима;
- (xiv) способности које нису техничке природе, укључујући откривање и управљање претњама и грешкама, уз коришћење одговарајуће методологије процене и повезаности с процењивањем техничких способности.

1.е. Показивање и одржавање практичних способности

1.е.1. Пилот показује способност да примењује поступке и маневре на оном нивоу стручности који је примерен функцијама које се извршавају у ваздухоплову, путем:

- (i) управљања ваздухопловом унутар његових ограничења;
- (ii) извођења маневара с лакоћом и тачношћу;
- (iii) извођења правилних закључака и „*airmanship-a*”;
- (iv) примене ваздухопловног знања;
- (v) одржавања контроле над ваздухопловом у сваком тренутку, тако да са успехом буду окончани предузети поступци или маневри;
- (vi) способности које нису техничке природе, укључујући откривање и управљање претњама и грешкама, уз коришћење одговарајуће методологије процене и повезаности с процењивањем техничких способности.

1.е.2. Стечени ниво практичних способности се одржава. Показује се редовним проценама, испитима, тестовима и проверама. Учесталост испита, тестова и провера сразмерна је нивоу ризика повезаног са активностима.

1.ф. Познавање језика

1.ф.1. Пилот показује познавање језика на оном нивоу који је примерен функцијама које се извршавају у ваздухоплову. Ово укључује:

- (i) способност разумевања докумената који садрже податке о времену;
- (ii) коришћење ваздухопловних рутних, узлетних и слетних карата и с њима повезаних додатних докумената ваздухопловног информисања;
- (iii) способност комуникације с другим летачким посадама и пружаоцима

услуга у ваздушној пловидби у свим фазама лета, укључујући припрему за лет.

1.г. Уређај за обуку којим се симулира лет

Кад се уређај за обуку којим се симулира лет (*FSTD*) користи за обуку или за показивање да су практичне способности стечене и одржане, за њега мора да се утврди одговарајући ниво учинка у областима које су важне за извршење одговарајућег задатка. Ваздухоплову посебно морају да одговарају симулације конфигурације, квалитета команди, перформансе и понашање система ваздухоплова.

1.х. Курсеви обуке

1.х.1. Обука се спроводи у оквиру курса обуке.

1.х.2. Курс обуке испуњава следеће услове:

- (i) за сваки врсту курса сачињава се посебан програм;
- (ii) програм курса подељен је на теоријску обуку и практичну обуку (укључујући обуку на уређају којим се симулира лет), ако је примерено.

1.и. Инструктори

1.и.1. Теоријска обука

Теоријску обуку спроводе одговарајуће квалификован инструктори. Они морају да:

- (i) имају одговарајуће знање из области за које обучавају;
- (ii) буду квалификовани да користе одговарајуће технике обуке.

1.и.2. Обука у лету и обука на симулатору лета

Обуку у лету и обуку на симулатору лета могу да спроводе само одговарајуће квалификовани инструктори који имају следеће квалификације:

- (i) стекли су захтевано теоријско знање и искуство за обуку коју спроводе;
- (ii) квалификовани су да користе одговарајуће технике обуке;
- (iii) примењивали су технике обуке у оним маневрима и поступцима за које намеравају да спроводе обуку;
- (iv) квалификовани су да обучавају у областима за које обучавају за лет, укључујући поступке пре лета, после лета и поступке на земљи;
- (v) редовно похађају курсеве освежавања који обезбеђују да стандарди обуке буду ажурно одржавани.

Инструктор лета овлашћен је да делује као вођа ваздухоплова у ваздухоплову за који спроводи обуку, изузев код обуке за нови тип ваздухоплова.

1.ј. Испитивачи

1.ј.1. Лица која су одговорна за процену способности пилота морају:

- (i) да испуњавају услове за инструктора летења или инструктора на симулатору лета;
- (ii) да буду квалификовани да процене успешност пилота и да спроводе тестове летења и провере летења.

2. Захтеви повезани са искуством

2.a.1. Лице које делује као члан летачке посаде, инструктор или испитивач мора да стекне и одржава довољно искуство за функције које извршава, изузев кад се правилима за извршење предвиди да се квалификације показују према тачки 1.e.

3. Организације за обуку

3.a. Захтеви које морају да испуне организације за обуку

3.a.1. Организација за обуку пилота мора да испуни следеће захтеве:

(i) да има средства која су потребна за обим њених одговорности повезаних с њеном делатношћу. Ово, пре свега, обухвата одговарајуће објекте, особље, опрему, алат и материјал, документацију која описује делатност, одговорности и поступке, приступ до одговарајућих података и вођење евиденције;

(ii) да има уведен и одржан систем управљања који се односи на безбедност и стандарде обуке и да тежи сталном побољшавању овог система;

(iii) да, по потреби, закључује аранжмане с другим организацијама, чиме се омогућава да континуирано испуњава горе наведене захтеве.

4. Здравствена способност

4.a. Здравствена мерила

4.a.1. Сви пилоти морају периодично показати да су здравствено способни да задовољавајуће извршавају своје функције, уз уважавање врсте активности. Усклађеност се показује одговарајућом проценом која се заснива на најбољој пракси у ваздухопловној медицини, уз уважавање врсте активности и могућег опадања физичких и менталних способности због старосног доба.

Здравствена способност, која подразумева физичко и ментално здравље, означава одсуство обољења или неспособности које пилота могу да онемогуће да:

(i) обавља задатке потребне за управљање ваздухопловом; или

(ii) у сваком тренутку испуњава дужности који су му додељене; или

(iii) исправно опажа своју околину.

4.a.2. Кад здравствена способност не може да се у целини покаже, могу да се примене ублажавајуће мере које омогућавају истоветан ниво безбедности.

4.б. Лекар ваздухопловне медицине

4.б.1. Лекар ваздухопловне медицине мора:

(i) да је квалификован и лиценциран за обављање лекарске праксе;

(ii) да је завршио обуку из ваздухопловне медицине и да редовно похађа курсеве освежавања знања из ваздухопловне медицине како би могао да одржава стандарде медицинске процене;

(iii) да је стекао практично знање и искуство о условима у којима пилоти обављају њихове дужности.

4.ц. Ваздухопловно-медицински центри

4.ц.1. Ваздухопловно-медицински центри морају да испуни следеће услове:

(i) да имају средства која су потребна за обим њихове одговорности повезан с њиховим правима. Она, пре свега, обухватају објекте, особље, опрему, алат и материјал, документацију која описује делатност, одговорности и поступке,

приступ до одговарајућих података и вођење евиденције;

(ii) да имају уведен и одржаван систем управљања који се односи на безбедност и стандарде медицинске процене и да теже сталном побољшавању овог система;

(iii) да, по потреби, закључују аранжмане с другим организацијама, чиме се омогућава да континуирано испуњавају ове захтеве.

АНЕКС IV

ОСНОВНИ ЗАХТЕВИ ЗА ЛЕТАЧКЕ ОПЕРАЦИЈЕ ИЗ ЧЛАНА 8. ОВЕ УРЕДБЕ

1. *Опште*

1.а. Лет не може да се обави ако посада и, ако је потребно, и друго оперативно особље које учествује у припреми и извршењу лета не познаје законе, друге прописе и поступке који су у вези са обављањем њихових дужности, а који се односе на планиране области преко којих се лети, планиране аеродроме и навигациона средства која су неопходна за планирани лет.

1.б. Лет мора да се обави на такав начин да се поштују оперативни поступци за припрему и обављање лета који су наведени у летачком приручнику или, ако се тако захтева, у оперативном приручнику. Да би се то омогућило, оператер ваздухоплова мора да предвиди листе провере (*checklist*) које користе чланови посаде за све фазе операција, за уобичајене ситуације, за неуобичајене ситуације и за ванредне ситуације. Поступци се одређују за сваку разумно предвидљиву ванредну ситуацију.

1.ц. Пре сваког лета одређују се улоге и дужности сваког члана посаде. Вођа ваздухоплова одговоран је за управљање ваздухопловом и безбедност ваздухоплова, посаде, путника и терета.

1.д. Предмети и супстанце који могу штетно да утичу на здравље, безбедност, имовину или животну средину, као што су опасан терет, оружје, муниција, не смеју да се уносе у ваздухоплов, изузев ако се примене посебни безбедносни поступци којима се ублажава ризик од њиховог штетног утицаја.

1.е. Сви подаци, документи, евиденције и обавештења који су потребни за евидентирање поштовања услова из тачке 5. ц. морају да се чувају за сваки лет и да буду на располагању у периоду чије трајање зависи од врсте операција.

2. *Припрема лета*

2.а. Лет не сме да почне ако свим расположивим средствима није утврђено да су испуњени наведени услови:

2.а.1. Ваздухоплов је опремљен одговарајућим уређајима који се захтевају за лет и безбедне операције, укључујући комуникационе уређаје и навигациону помоћ, при чему се узима у обзир расположива документација пружалаца услуга ваздухопловног информисања.

2.а.2. Посада је упозната, а путници обавештени, о месту на коме се налази опрема за ванредне ситуације и о начину руковања њоме. Поступци у ванредним ситуацијама и обавештења о употреби безбедносне опреме која се налази у кабини морају да буду доступни посади и путницима.

2.а.3. Вођа ваздухоплова мора да се увери:

(i) да је ваздухоплов пловидбен као што је то одређено у тачки 6;

(ii) ако је потребно, да је ваздухоплов прописно регистрован и да се уверење о регистрацији налази у ваздухоплову;

(iii) да су инструменти и опрема који се у тачки 5. захтевају за обављање лета уграђени у ваздухоплов и исправни, изузев кад Листа минималне исправности

опреме ваздухоплова (*MEL*) или истоветан документ допушта одступања;

(iv) да су маса ваздухоплова и положај тежишта такви да лет може да се обави у оквиру ограничења наведених у документима о пловидбености;

(v) да су ручни и предати пртљаг и терет правилно утоварени и заштићени;

(vi) да у било ком тренутку лета оперативна ограничења наведена у тачки 4. неће бити прекорачена.

2.a.4. Летачка посада располаже подацима о метеоролошким условима на аеродрому полетања, слетања и, ако је то потребно, на алтернативном аеродрому, и о условима на рути. Посебна пажња посвећује се подацима о потенцијалним опасним атмосферским условима.

2.a.5. Кад лет треба да се обави у условима у којима је могуће залеђивање, ваздухоплов мора да буде сертификован за такав лет и опремљен и припремљен за безбедан лет у овим условима.

2.a.6. Кад лет треба да се обави по правилима за визуелно летење (*VFR*), метеоролошки услови на рути морају да испуњавају услове за визуелно летење. Кад лет треба да се обави по правилима за инструментално летење (*IFR*), аеродром слетања и, ако је то потребно, алтернативни аеродром(и) на који ваздухоплов може да слети бирају се уз уважавање предвиђених метеоролошких услова, расположивости услуга у ваздушној пловидби, доступности опреме и уређаја на земљи и поступака за инструментално летење које је одобрила држава аеродрома слетања и/или алтернативног аеродрома.

2.a.7. Количина горива и мазива у ваздухоплову мора да буде довољна да омогући безбедност планираног лета и зависи од метеоролошких услова, од фактора који могу да утичу на перформансе ваздухоплова и од кашњења која се очекују у току лета. За сваки лет планира се одређена количина резервног горива. Предвиђају се поступци за управљање горивом (*in-flight fuel management*), ако је то потребно.

3. Летачке операције

3.a. У погледу летачких операција морају да се испуне следећи услови:

3.a.1. ако је то битно због типа ваздухоплова, током полетања и слетања и увек кад вођа ваздухоплова сматра да то налаже интерес безбедности, сваки члан посаде мора да седи на свом месту и да користи системе за везивање, зависно од типа ваздухоплова;

3.a.2. ако је то битно због типа ваздухоплова, чланови летачке посаде који су на дужности у летачкој кабини морају да буду и остану на својим местима, везани појасом за везивање, изузев кад напуштање њиховог места налажу физиолошке или оперативне потребе у току лета;

3.a.3. ако је то битно због типа ваздухоплова и врсте операција, вођа ваздухоплова обезбеђује да сви путници седе на својим местима и да буду обезбеђени, пре полетања и слетања, за време таксирања и увек кад сматра да то налаже интерес безбедности;

3.a.4. лет се обавља тако да се током свих фаза лета одржава примерен размак од других ваздухоплова и надвисе све препреке. Овај размак најмање мора да одговара захтевима које постављају важећа правила летења;

3.a.5. лет не сме да се настави ако познати услови нису и даље барем

истоветни условима из тачке 2. Кад ваздухоплов лети по правилима за инструментално летење, прилаз аеродрому не сме да се настави испод прописане висине или изван одређеног положаја, ако нису испуњени прописани услови видљивости;

3.а.6. наступи ли ванредна ситуација, вођа ваздухоплова обезбеђује да сви путници добију упутства о хитним мерама које су примерене околностима;

3.а.7. вођа ваздухоплова предузима све мере потребне да би ублажио последице непримереног понашања путника;

3.а.8. ваздухоплов не сме да таксира на маневарским површинама аеродрома, нити његов ротор сме да буде стављен у погон, изузев ако лице које управља ваздухопловом за то није квалификовано;

3.а.9. по потреби, у току лета примењују се поступци за управљање горивом у току лета.

4. Перформансе ваздухоплова и оперативна ограничења

4.а. Ваздухоплов се користи сагласно документима о пловидбености и свим повезаним оперативним поступцима и ограничењима наведеним у његовом одобреном летачком приручнику или другој истоветној документацији. Летачки приручник или друга истоветна документација јесу на располагању посади и редовно се ажурирају за сваки ваздухоплов.

4.б. Ваздухоплов се користи сагласно важећој документацији о утицају на животну средину.

4.ц. Лет не сме да почне, нити да се настави, ако при планираној оперативној маси и уз уважавање свих околности које битно утичу на ниво перформанси ваздухоплова, планиране перформансе ваздухоплова не омогућавају обављање лета у оквиру одговарајућих раздаљина/области и растојања од препрека. Фактори перформанси који битно утичу на полетање, летење, прилаз/слетање јесу посебно:

(i) оперативни поступци;

(ii) притисак и надморска висина аеродрома;

(iii) температура;

(iv) ветар;

(v) величина, нагиб и стање полетно-слетне стазе;

(vi) стање конструкције ваздухоплова, погона или система, уз уважавање могућих погоршања.

4.ц.1. Ови фактори узимају се у обзир непосредно, као оперативни параметри или посредно, у смислу одступања или маргина које могу да се предвиде у планирању података о перформансама, зависно од типа операција.

5. Инструменти, подаци и опрема

5.а. Ваздухоплов мора бити опремљен потребном навигационом, комуникационом и осталом опремом неопходном за планирани лет, зависно од прописа у ваздушном саобраћају и правила летења у свакој фази лета.

5.б. Кад је то потребно, ваздухоплов мора бити опремљен неопходном безбедносном и медицинском опремом, опремом за евакуацију и преживљавање, узимајући у обзир ризике повезане са областима операција, рутама на којима се лети, висином и трајањем лета.

5.ц. Сви подаци који су потребни летачкој посади за обављање лета ажурни су и одређују се зависно од важећих прописа у ваздушном саобраћају, од правила летења, висине лета и области летења, а документа у којима су они садржани налазе се у ваздухоплову и доступна су посади.

6. *Континуирана пловидбеност*

6.а. Ваздухоплов не сме да оперише ако:

- (i) ваздухоплов није у пловидбеном стању;
- (ii) оперативна опрема и опрема која се користи у ванредним ситуацијама, потребна за планирани лет, није спремна за употребу;
- (iii) документ о пловидбености ваздухоплова није важећи;
- (iv) одржавање ваздухоплова није обављено према програму одржавања.

6.б. Пре сваког лета или низа узастопних летова обавља се претполетни преглед ваздухоплова, да би се утврдило да ли је ваздухоплов прикладан за планирани лет.

6.ц. У програму одржавања наводе се конкретни радови одржавања и рокови у којима се они предузимају, а посебно радови који су означени као обавезни у упутствима за континуирану пловидбеност.

6.д. Ваздухоплов не може да се користи ако после одржавања квалификована лица или организације нису утврдили да је спреман за употребу. Потписана спремност за употребу садржи основне податке о обављеном одржавању.

6.е. Евиденције којима се потврђује пловидбеност ваздухоплова чувају се док се подаци из њих не замене новим који су по обиму и подробности истоветне вредности, али не мање од 24 месеца ако је реч о детаљној евиденцији о одржавању. Евиденције о пловидбености ваздухоплова који је узет у закуп чувају се најмање док траје закуп.

6.ф. Измене и поправке на ваздухоплову морају да буду усклађене са основним захтевима за пловидбеност. Подаци који показују усклађеност са захтевима за пловидбеност обавезно се чувају.

7. *Чланови посаде*

7.а. Број и састав чланова посаде одређује се зависно од:

- (i) сертификованих ограничења ваздухоплова укључујући, по потреби, и показивање одговарајуће евакуације у ванредној ситуацији;
- (ii) конфигурације ваздухоплова;
- (iii) врсте и трајања операција.

7.б. Члан кабинске посаде мора:

- (i) да буде обучен и редовно провераван, да би се достигла и одржала потребна спремност за обављање додељених му безбедносних задужења;
- (ii) да се периодично подвргава процени здравствене способности за правилно обављање његових безбедносних задужења. Усклађеност се показује проценом која је заснована на најбољој пракси ваздухопловне медицине.

7.ц. Вођа ваздухоплова овлашћен је да издаје наређења и предузима мере потребне за безбедност операција и ваздухоплова, лица која се налазе у ваздухоплову и имовине.

7.д. Ако наступи ванредна ситуација која угрожава операције и безбедност ваздухоплова и/или лица која се налазе у ваздухоплову, вођа ваздухоплова дужан је да предузме мере које налаже интерес безбедности. Ако се њима повређују локални прописи или поступци, вођа ваздухоплова је одговоран да о томе одмах обавести одговарајући локални орган.

7.е. Забрањено је намерно симулирање неуобичајених и ванредних ситуација кад се ваздухопловом превозе путници и терет.

7.ф. Ниједан члан посаде не сме да допусти да умор тако умањи делотворност обављања његових дужности и доношења одлука да то угрози безбедност лета, при чему се, поред осталог, узимају у обзир акумулација умора, недовољно спавање, број сектора које су прелетели, ноћни рад или промене временских зона. Периоди одмора одређују се тако да члановима посаде остане довољно времена да се опораве од дејстава претходних радних задужења и добро одморе до почетка наредног лета.

7.г. Члан посаде ваздухоплова не сме да обавља додељена задужења ако је под утицајем психоактивних супстанци или алкохола или ако за то није способан услед повреде, умора, узимања лекова, болести или другог сличног узрока.

8. *Додатни захтеви за операције у комерцијалне сврхе и операције сложеног моторног ваздухоплова*

8.а. Операције у комерцијалне сврхе и операције сложеног моторног ваздухоплова не смеју да се одвијају док се не испуне следећи захтеви:

8.а.1. оператер мора да има, непосредно или посредно путем уговора, средства која су му потребна за обим и домашај операција. Она, пре свега, обухватају ваздухоплов, објекте, управљачку структуру, особље, опрему, документацију која описује делатности, одговорности и поступке, приступ до одговарајућих података и вођење евиденције;

8.а.2. оператер запошљава само одговарајуће квалификовано и обучено особље и примењује и одржава програме обуке и провере обучености чланова посаде и другог одговарајућег особља;

8.а.3. оператер мора да успостави Листу минималне исправности опреме (*MEL*) или истоветан документ, уз уважавање следећег:

(i) документ садржи услове под којима ваздухоплов може да оперише у посебним условима, када на почетку лета нису исправни одређени инструменти, делови опреме или функције;

(ii) документ се сачињава за сваки ваздухоплов појединачно, уз уважавање оперативних услова и услова одржавања оператера;

(iii) Листа минималне исправности опреме заснива се на Главној листи минималне исправности опреме (*MMEL*) ако она постоји, и не сме да буде мање ограничавајућа од Главне листе минималне исправности опреме;

8.а.4. оператер мора да примени и одржава систем управљања који омогућава усклађеност са овим основним захтевима за операције и да тежи сталном побољшању овог система;

8.а.5. оператер мора да успостави и одржава програм спречавања удеса и програм безбедности, који укључује програм пријављивања догађаја, који се користи унутар система управљања, да би се допринело тежњи за сталним

побољшавањем безбедности операција.

8.б. Операције у комерцијалне сврхе и операције сложеним моторним ваздухопловом одвијају се према оперативном приручнику оператера. Он садржи сва потребна упутства, обавештења и поступке за све ваздухоплове који се користе, и за обављање дужности оперативног особља. Ограничења трајања лета, трајања летачке дужности и трајање одмора чланова посаде обавезно се наводе. Оперативни приручник и његове измене морају да буду усклађене са одобреним летачким приручником, и мењају се кад је то потребно.

8.ц. Оператер успоставља поступке, ако је то потребно, којима се ублажавају последице које непримерено понашање путника може да има по безбедност летачких операција.

8.д. Оператер ваздухоплова развија и одржава програм заштите (*security*) који је прилагођен ваздухоплову и врсти операција и којим се уређује:

- (i) заштита летачке кабине;
- (ii) контролна листа за претраживање ваздухоплова;
- (iii) програм обуке;
- (iv) заштита електронских и компјутерских система, да би се спречиле намерне сметње и кварови система;
- (v) пријављивање радњи незаконитог ометања.

Ако мере заштите могу да угрозе безбедност операција, процењује се ризик и развијају одговарајући поступци за ублажавање безбедносног ризика, за шта може да се користи и посебна опрема.

8.е. Оператер именује једног члана летачке посаде за вођу ваздухоплова.

8.ф. За спречавање умора користи се систем распореда особља. Код таквог распореда особља води се рачуна о дужини лета, интервалима летачке дужности, интервалима дужности чланова летачке посаде и прилагођеном трајању одмора. Ограничења која се одређују овим распоредом уважавају све околности које доприносе умору као што су, пре свега, број сектора које су прелетели, број временских зона, недовољно спавање, поремећај циркардијалног ритма, ноћни рад, позиционирање, кумулативно радно време у одређеном периоду, поделу додељених задужења између чланова посаде и проширење посаде.

8.г. Задатке који су предвиђени у тачки б. и оне који су предвиђени у тач. ба. и б.б. мора да надзире организација одговорна за обезбеђивање континуиране пловидбености која, поред захтева из Анекса I тачке 3.а, мора да испуни и следеће услове:

(i) организација мора да буде оспособљена за одржавање производа, делова и уређаја под њеном одговорношћу или да закључни уговор са организацијом која је оспособљена за ове производе, делове и уређаје;

(ii) организација мора да установи приручник који је намењен за коришћење и давање смерница особљу на које се односи, и који садржи опис њених поступака повезаних са континуираном пловидбености укључујући, по потреби, и опис уговора који је закључила са организацијом која има одобрење за одржавање.

**МЕРИЛА ЗА КВАЛИФИКОВАНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ИЗ ЧЛАНА 13. ОВЕ
УРЕДБЕ**

1. Организација, њен директор и њено особље које је одговорно за спровођење провере не смеју ни непосредно, ни као заступници, да учествују у пројектовању, производњи, стављању на тржиште или одржавању производа, делова, уређаја, компоненти или система или у њиховим операцијама, сервисирању или коришћењу. Овим није искључена могућност размене техничких података између укључених организација и квалификоване организације.

2. Организација и њено особље које је одговорно за послове сертификације мора да обавља своје дужности с највећим могућим професионалним интегритетом и највећом могућом техничком стручношћу, и да буде ослобођена од било каквих притисака и подстицаја, посебно финансијских, који би могли да утичу на њихове закључке и резултате истраживања, посебно од притисака и подстицаја који потичу од лица или група лица на које утичу резултати сертификације.

3. Организација мора да располаже особљем и средствима који се захтевају за правилно обављање техничких и управних послова повезаних с поступком сертификације и има приступ опреми потребној за ванредне провере.

4. Особље које је одговорно за истраживање мора да има:

- добру техничку и стручну обуку,
- задовољавајуће познавање захтева за послове сертификације које обавља и одговарајуће искуство у њима,
- способности које су потребне за израду изјава, евиденција и извештаја којима се показује да су истраживања спроведена.

5. Мора да се зајемчи непристрасност особља одговорног за истраживање. Његово награђивање не сме да зависи од броја спроведених истраживања или од резултата истраживања.

6. Организација мора да закључи осигурање од одговорности, изузев ако је одговорност на себе преузела држава чланица према националним прописима.

7. Особље организације мора да чува пословну тајну о свим подацима које је прикупило током обављања његових задужења у оквиру ове уредбе.

АНЕКС VI

УПОРЕДНА ТАБЕЛА

Уредба (ЕЗ) бр. 1592/2002	Ова уредба
Члан 1	Члан 1
Члан 2. став 1.	Члан 2. став 1.
Члан 2. став 2 (а) - (е)	Члан 2. став 2 (а) - (е)
—	Члан 2. став 2(ф)
Члан 2. став 3.	Члан 2. став 3.
Члан 3. став 1 (а) - (г)	Члан 3. став 1 (а) - (г)
—	Члан 3. став 1 (х) - (л)
Члан 4. став 1 (а) - (ц)	Члан 4. став 1 (а) - (ц)
—	Члан 4. став 1 (д)
—	Члан 4. ст. 2. и 3.
Члан 4. став 2.	Члан 4. став 4.
—	Члан 4. став 5.
Члан 4. став 3.	Члан 4. став 6.
Члан 5. став 1.	Члан 5. став 1.
Члан 5. став 2. подстав 1. уводна реченица	Члан 5. став 2. подстав 1. уводна реченица
Члан 5. став 2. подстав 1. тач.(а) - (ц)	Члан 5. став 2. подстав 1. тач.(а) - (ц)
Члан 5. став 2. подстав 1. тачка (д)	Члан 5. став 2. подстав 1. тач. (д) и (е)
Члан 5. став 2. подстав 1. тач. (е) и (ф)	Члан 5. став 2. подстав 1. тач. (ф) и (г)
—	Члан 5. став 3.
Члан 5. став 3.	Члан 5. став 4.
Члан 5. став 4. подстав 1. уводна реченица	Члан 5. став 5. подстав 1. уводна реченица
Члан 5, став 4. подстав 1. тач. (а) - (д)	Члан 5. став 5. подстав 1. тач. (а) - (д)
Члан 5. став 4. подстав 1. тач. (е)(i) - (iii)	Члан 5. став 5. подстав 1. тач. (е)(i) - (iii)
—	Члан 5. став 5. подстав 1. тач. (е)(iv) - (vi)
Члан 5. став 4. подстав 1. тач. (ф) - (и)	Члан 5. став 5. подстав 1. тач. (ф) - (и)
—	Члан 5. став 5. подстав 1. тачка (j)
Члан 5. став 5. подстав 1. уводна реченица	Члан 5. став 6. подстав 1. уводна реченица
Члан 5. став 5. подстав 1. тач. (а), (б)	Члан 5. став 6. подстав 1. тач. (а),

и (ц)	(б) и (ц)
—	Члан 5. став 6. подстав 1. тачка (д)
Члан 6.	Члан 6.
—	Члан 7.
—	Члан 8.
—	Члан 9.
—	Члан 10.
Члан 8. став 1.	Члан 11. став 1.
—	Члан 11. ст. 2. - 4.
Члан 8. став 2.	Члан 11. став 5.
—	Члан 11. став 6.
Члан 9.	Члан 12.
—	Члан 13.
Члан 10. став 1.	Члан 14. став 1.
—	Члан 14. став 2.
Члан 10. став 2.	Члан 14. став 3.
Члан 10. став 3.	Члан 14. став 4.
Члан 10. став 4.	Члан 14. став 5.
Члан 10. став 5.	Члан 14. став 6.
Члан 10. став 6.	Члан 14. став 7.
Члан 11.	Члан 15.
—	Члан 16.
Члан 12.	Члан 17.
Члан 13, уводна реченица	Члан 18, уводна реченица
Члан 13. тачка (а)	Члан 18. тачка (а)
—	Члан 18. тачка (б)
Члан 13. тачка (б)	Члан 18. тачка (ц)
Члан 13. тачка (ц)	Члан 18. тачка (д)
—	Члан 18. тачка (е)
Члан 14.	Члан 19.
Члан 15. став 1, уводна реченица	Члан 20. став 1, уводна реченица
Члан 15. став 1 (а) - (ј)	Члан 20. став 1 (а) - (ј)
—	Члан 20. став 1. (к) и (л)
Члан 15. став 2.	Члан 20. став 2.
—	Члан 21.
—	Члан 22.
—	Члан 23.
Члан 16. ст.1. и 2.	Члан 24. ст.1. и 2.
—	Члан 24. став 3.
Члан 16. став 3.	Члан 24. став 4.
Члан 16. став 4.	Члан 24. став 5.
	Члан 25
Члан 17.	Члан 26.

Члан 18.	Члан 27.
Члан 19.	Члан 28.
Члан 20.	Члан 29.
Члан 21.	Члан 30.
Члан 22.	Члан 31.
Члан 23.	Члан 32.
Члан 24. ст.1. - 4.	Члан 33. ст.1. - 4.
—	Члан 33. став 5.
Члан 25. ст.1. и 2.	Члан 34. ст.1. и 2.
—	Члан 34. став 3.
Члан 26.	Члан 35.
Члан 27.	Члан 36.
Члан 28.	Члан 37.
Члан 29. ст.1. и 2.	Члан 38. ст.1. и 2.
Члан 29. став 3 (а) - (ј)	Члан 38. став 3 (а) - (ј)
—	Члан 38. став 3 (к) и (л)
Члан 30.	Члан 39.
Члан 31.	Члан 40.
Члан 32.	Члан 41.
Члан 33.	Члан 42.
Члан 34.	Члан 43.
Члан 35.	Члан 44.
Члан 36.	Члан 45.
Члан 37.	Члан 46.
Члан 38.	Члан 47.
Члан 39.	Члан 48.
Члан 40.	Члан 49.
Члан 41.	Члан 50.
Члан 42.	Члан 51.
Члан 43.	Члан 52.
Члан 44.	Члан 53.
Члан 45.	Члан 54.
Члан 46. став 1, уводна реченица	Члан 55. став 1, уводна реченица
Члан 46. став 1(а) - (д)	Члан 55. став 1 (а) - (д)
—	Члан 55. став 1 (е)
Члан 46. ст. 2. и 3.	Члан 55. ст. 2. и 3.
—	Члан 56.
—	Члан 57.
Члан 47. ст. 1. и 2.	Члан 58. ст. 1. и 2.
Члан 47. став 3.	—
Члан 47. став 4.	Члан 58. став 3.
Члан 47. став 5.	—
—	Члан 58. став 4.
Члан 48. став 1, уводна реченица	Члан 59. став 1, уводна реченица
Члан 48. став 1 (а)	Члан 59. став 1 (а) и (б)

Члан 48. став 1 (б) и (ц)	Члан 59. став 1 (ц) и (д)
—	Члан 59. став 1 (е)
Члан 48. ст. 2. и 3.	Члан 59. ст. 2. и 3.
—	Члан 59. став 4.
Члан 48. ст. 4. - 10.	Члан 59. ст. 5. - 11.
Члан 49.	Члан 60.
Члан 50.	Члан 61.
Члан 51.	Члан 62.
Члан 52.	Члан 63.
Члан 53.	Члан 64.
Члан 54.	Члан 65.
Члан 55.	Члан 66.
Члан 56.	Члан 67.
—	Члан 68.
Члан 57.	Члан 69.
Члан 59.	Члан 70.

ПРИЛОГ 2.

Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 690/2009 од 30. јула 2009. године о изменама и допунама Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 216/2008 о заједничким правилима у области цивилног ваздухопловства и оснивању Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја, којом се укидају Упутство Савета 91/670/ЕЕЗ, Уредба (ЕЗ) бр. 1592/2002 и Упутство 2004/36/ЕЗ

Члан 1.

Члан 6. став 1. Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008 мења се и гласи:

„1. Производи, делови и уређаји морају да испуњавају захтеве за заштиту животне средине који су садржани у Амандману 9. Свеска I и Амандману 6. Свеска II Анекса 16. Чикашке конвенције који се примењује од 20. новембра 2008, изузев Додатака на Анекс 16.“

Члан 2.

Ова уредба ступа на снагу 20. дана од дана објављивања у Службеном листу Европске уније.

Ова уредба је у целини обавезујућа и директно се примењује у свим државама чланицама.

ПРИЛОГ 3.

Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 1108/2009 од 21. октобра 2009. године о изменама и допунама Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008 у области аеродрома, управљања ваздушним саобраћајем и услуга у ваздушној пловидби и о стављању ван снаге Упутства 2006/23/ЕЗ

Члан 1.

Уредба (ЕЗ) бр. 216/2008 мења се и допуњава како следи:

1. Члан 1. мења се и гласи:

„Члан 1.

Област примене

1. Уредба се примењује на:

(а) пројектовање, производњу, одржавање и коришћење ваздухопловних производа, делова и уређаја, особље и организације које су укључене у пројектовање, производњу и одржавање ваздухопловних производа, делова и уређаја;

(б) особље и организације који су укључени у операције ваздухоплова;

(ц) пројектовање, одржавање и коришћење аеродрома и особље и организације које су укључене у ове делатности, при чему се не дира у прописе Заједнице и националне прописе о животној средини и планирању и коришћењу земљишта ради заштите околине аеродрома;

(д) пројектовање, производњу и одржавање опреме аеродрома и на особље и организације које су укључене у ове делатности;

(е) пројектовање, производњу и одржавање система и саставних елемената (*constituents*) за управљање ваздушним саобраћајем и пружање услуга у ваздушној пловидби, (*ATM/ANS*) и особље и организације које су укључене у ове делатности;

(ф) *ATM/ANS* особље и организације које су укључене у наведено.

2. Уредба се не примењује на:

(а) производе, делове, уређаје, особље и организације из става 1(а) и (б) овог члана кад се користе у војним, царинским и полицијским операцијама, операцијама трагања и спасавања, противпожарне заштите, обалске страже или за сличне операције или услуге. Државе чланице морају да обезбеде мере које омогућавају да ове операције или услуге, колико је то могуће и, на прикладан начин, уважавају циљеве ове уредбе.

(б) аеродроме или њихове делове и опрему, особље и организације из става 1 (ц) и (д) овог члана, које надзире и којима управља војска;

(ц) *ATM/ANS*, укључујући системе, саставне елементе, особље и организације из става 1(е) и (ф) овог члана које пружа или чини доступним војска. Државе чланице морају да обезбеде да ваздухоплови из тачке (а) овог става, по потреби, буду раздвојени од других ваздухоплова.

3. Државе чланице, уколико је изводљиво, морају да гарантују да војни објекти из става 2(б) овог члана који су намењени јавној употреби или услуге из става 2(ц) овог члана које војно особље пружа јавности, омогућавају ниво безбедности који је ефективан најмање као и онај који се захтева у основним захтевима из Анекса Va и Vб. ове уредбе“;

2. Члан 3. мења се и допуњава како следи:

(а) тачка (1) мења се и гласи:

„1) *делови и уређаји (part and appliances)* означавају сваки инструмент, опрему, механизам, део, апарат, прибор, софтвер или додатну опрему, укључујући комуникациону опрему, који се употребљавају или су намењени за употребу при коришћењу или надзору ваздухоплова у лету; ово укључује делове структуре ваздухоплова, мотора или елисе или опрему која се користи за маневрисање ваздухоплова са земље;“

(б) следећа тачка додаје се:

„ба) *саставни елементи ATM/ANS (ATM/ANS constituents)* означава сваки саставни елемент као што је дефинисано члану 2. тачка 19) Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004 Европског парламента и Савета од 10. марта 2004. године којом се предвиђа оквир за формирање Јединственог европског неба (Оквирна уредба);“;

(ц) тачка (5) мења се и гласи:

„5) *оператер (operator)* означава свако правно или физичко лице које користи или намерава да користи један или више ваздухоплова или један или више аеродрома;“;

(д) следеће тачке додају се:

„13) *аеродром (aerodrome)* је свако дефинисано подручје (укључујући све објекте, инсталације и опрему), на копну или на води или на фиксној, приобалној или плутајућој структури, које је у целини или делимично намењено за слетање, полетање или кретање ваздухоплова;

14) *опрема аеродрома (aerodrome equipment)* означава сву опрему, апарате, прибор, софтвер или додатну опрему, која се користи или која намерава да се користи да допринесе операцијама ваздухоплова на аеродрому;

15) *платформа (apron)* је одређено подручје које је намењено за смештај ваздухоплова ради укрцавања или искрцавања путника, утовара или истовара поште или терета, снабдевања горивом, паркирања или одржавања;

16) *услуге управљања платформом (apron management service)* означавају услуге којима се обезбеђује управљање активностима и кретањем ваздухоплова и возила на платформи;

17) *ATM/ANS* означава функције управљања ваздушним саобраћајем, као што су оне дефинисане у члану 2. тачка 10) Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004, услуге у ваздушној пловидби, као што су оне дефинисане у члану 2. тачка 4) наведене уредбе и услуге које се састоје од прибављања и обраде података и форматирања и прослеђивања података у општем ваздушном саобраћају у сврхе безбедности ваздушне пловидбе;

18) *ATM/ANS систем (ATM/ANS system)* је свака комбинација опреме и система повезаних са безбедношћу, како је он дефинисан у члану 2. тачка 39) Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004;

19) *услуге информисања ваздухоплова у лету (flight information service)* означавају услуге којима се обезбеђује давање савета и обавештења који су корисни за безбедно и делотворно извођење лета.“ ;

3. У члану 4. додају се следећи ставови:

„3а. Аеродроми који су отворени за јавност, укључујући опрему, који се налазе на територији на којој се примењује Уговор, опслужују јавни авио-превоз и на којима се операције одвијају уз коришћење инструменталног прилаза или поступака за полетање и:

(а) који имају асфалтирану полетно-слетну стазу дужине 800 *m* или више; или

(б) који искључиво опслужују хеликоптере, морају да буду усклађени са овом уредбом. Особље и организације које су укључене у коришћење ових аеродрома морају да буду усклађени са овом уредбом.

3б. Одступајући од става 3 (а) овог члана државе чланице могу да одлуче да аеродром изузму од примене ове уредбе ако:

- не бележи више од 10.000 путника годишње, и

- не бележи више од 850 кретања повезаних са теретом годишње.

Ако држава чланица одобри ово изузеће, а оно не одговара општим безбедносним циљевима ове уредбе или било ком другом пропису Заједнице Комисија, према заштитном поступку који је предвиђен у члану 65. став 7. ове уредбе, одлучује да не допусти изузеће. У том случају предметна држава чланица ставља изузеће ван снаге.

3ц. *ATM/ANS* услуге које се пружају у ваздушном простору територије на коју се примењује Уговор, као и у сваком другом ваздушном простору у коме се на државе чланице односи члан 1. став 3. Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 551/2004 од 10. марта 2004. године о организацији и коришћењу ваздушног простора у оквиру Јединственог европског неба (Уредба о ваздушном простору) –, морају да буду усклађене са овом уредбом. Системи, саставни елементи, особље и организације које су укључене у пружање ових *ATM/ANS* услуга морају да буду усклађени са овом уредбом.“;

4. У члану 5. став 2. тач. (б) и (ц) мењају се и гласе:

„(б) мерама из става 5. овог члана могу да се одреде захтеви за сертификацију у вези с деловима и уређајима. Сертификати за делове и уређаје издају се кад подносилац захтева покаже да су делови и уређаји усклађени с

детаљним спецификацијама пловидбености којима се обезбеђује усклађеност са основним захтевима из става 1. овог члана;

(ц) ваздухоплов не сме да се користи ако нема важећу потврду о пловидбености. Она се издаје кад подносилац захтева покаже да је ваздухоплов усклађен с пројектом типа одобреним у његовој потврди о типу и кад с тим повезана документација, прегледи и испитивања покажу да је ваздухоплов способан за безбедне операције. Потврда о пловидбености важи док се не суспендује, не стави ван снаге или укине, и док се ваздухоплов одржава према основним захтевима за континуирану пловидбеност из тачке 1.д Анекса I ове уредбе и мерама из става 5. овог члана;“;

5. у члану 7. став 4. мења се и гласи:

„4. Сертификат се захтева за сваки уређај за обуку којим се симулира лет који се користи у обуци пилота. Сертификат се издаје кад подносилац захтева покаже да уређај испуњава правила која се доносе да би се омогућила усклађеност са одговарајућим основним захтевима Анекса III ове уредбе.“;

6. Члан 8. се мења и допуњава како следи:

(а) став 1. мења се и гласи:

„1. При операцијама ваздухоплова из члана 4 став 1 (б) и (ц) ове уредбе морају да буду испуњени основни захтеви из Анекса IV ове уредбе и, ако је примењиво, из Анекса Vб. ове уредбе“;

(б) став 5. мења се и допуњава како следи:

(i) тачка (а) мења се и гласи:

„(а) услове за коришћење ваздухоплова према основним захтевима из Анекса IV ове уредбе и, ако је примењиво, Анекса Vб ове уредбе;“;

(ii) тачка (г) мења се и гласи :

„(г). начин на који операције ваздухоплова из тач. а(ii), (д) и (х) Анекса II ове уредбе, кад се користе за јавни авио-превоз, испуњавају одговарајуће основне захтеве из Анекса IV ове уредбе и, ако је примењиво, из Анекса Vб ове уредбе“;

(ц) у ставу 6. додаје се следећа алинеја:

„- уважавају безбедносне аспекте повезане с *ATM/ANS*“;

7. Следећи чланови додају се:

„Члан 8а. Аеродроми

1. Аеродроми, аеродромска опрема, као и коришћење аеродрома, морају да испуњавају основне захтеве из Анекса Va ове уредбе и, ако је примењиво, Анекса Vб ове уредбе.

2. Усклађеност аеродрома, аеродромске опреме као и коришћења аеродрома с основним захтевима утврђује се према следећем:

(а) дозвола за коришћење аеродрома се захтева за сваки аеродром. Дозвола за коришћење аеродрома и одобравање измена у тој дозволи издају се када подносилац захтева покаже да је аеродром усклађен с основама за сертификацију аеродрома из тачке (б) овог става и да аеродром нема ниједну особину или карактеристику које га чини небезбедним за коришћење. Дозвола за коришћење обухвата аеродром, његово коришћење и његову опрему повезану с безбедношћу.

(б) основе за сертификацију аеродрома састоје се од:

(i) важећих сертификационих захтева (*certification specifications*) за врсту аеродрома;

(ii) одредаба с потврђеним еквивалентним нивоом безбедности; и

(iii) посебних детаљних техничких спецификација које су потребне кад неки од захтева из тачке (i) овог става услед својстава пројекта одређеног аеродрома или оперативних искустава, није довољан или није погодан да омогући усклађеност са основним захтевима из Анекса Va ове уредбе;

(ц) мерама из става 5. овог члана могу да се одреде захтеви за сертификацију аеродромске опреме значајне по безбедност. Сертификат за ову опрему издаје се кад подносилац захтева покаже да је опрема усклађена с детаљним спецификацијама којима се обезбеђује усклађеност са основним захтевима из става 1. овог члана;

(д) организације одговорне за коришћење аеродрома морају да покажу да су оспособљене и да имају средства да испуњавају одговорности повезане с њиховим правима. Оспособљеност и средства признају се издавањем сертификата из тачке (а) овог става. Могу да се признају и издавањем одвојеног сертификата, ако тако одлучи држава чланица у којој се аеродром налази. Права која су сертификатом дата организацији и обим сертификата, укључујући листу аеродрома који ће бити коришћени, наводе се у сертификату;

(е) одступајући од тачке (д) овог става, државе чланице могу да пружаоцима услуга управљања платформом допусте могућност давања изјаве (декларације) да су оспособљени и да имају средства да испуњавају одговорности повезане са пружањем њихових услуга.

3. Државе чланице доносе прописе којима аеродроме штите од активности и развоја у околини који могу да изазову неприхватљиве ризике по ваздухоплове који користе аеродроме.

4. Оператери аеродрома морају да прате активности и развој који могу да изазову неприхватљиве безбедносне ризике по ваздушни саобраћај у околини аеродрома и, сагласно својим надлежностима, усвајају одговарајуће мере за умањење ризика.

5. Мере које су намењене за измене и допуне споредних елемената овог члана његовим допуњавањем, усвајају се према детаљном регулаторном поступку који је предвиђен у члану 65. став 4. ове уредбе.

Оне посебно одређују:

(а) услове за одређивање основа за сертификацију аеродрома и обавештавање подносилаца захтева о њима;

(б) услове за одређивање детаљних спецификација за аеродромску опрему и обавештавање подносилаца захтева о њима;

(ц) услове за издавање, одржавање, измене и допуне, суспензију или стављање ван снаге дозволе за коришћење аеродрома и дозволе за аеродромску опрему, укључујући оперативна ограничења повезана са специфичностима пројекта аеродрома;

(д) услове за коришћење аеродрома према основним захтевима из Анекса Va ове уредбе и, ако је примењиво, Анекса Vб ове уредбе;

(е) услове за издавање, одржавање, измене и допуне, суспензију или стављање ван снаге дозволе из става 2(д);

(ф) одговорности ималаца дозвола;

(г) услове за прихватање и претварање дозвола за коришћење аеродрома које издају државе чланице, укључујући мере које је држава чланица, пре ступања на снагу ове уредбе, одобрила на основу пријављених одступања од Анекса 14. Чикашке конвенције;

(х) услове под којима се одлучује да се не допусти изузеће из члана 4. став 3(б) ове уредбе укључујући мерила за теретне аеродроме, обавештавање о аеродромима који су изузети и преглед одобрених изузећа;

(и) услове под којима се коришћење забрањује, ограничава или подлеже посебним условима у интересу безбедности;

(ј) услове и поступке у вези с изјавом (декларацијом) пружалаца услуга из става 2 (е) овог члана и у вези с надзором над њима.

6. Мере из става 5:

(а) одражавају најновије стање технике и најбољу праксу у области аеродрома и уважавају важеће стандарде и препоручену праксу *ICAO*;

(б) сразмерне су величини, промету, категорији и сложености аеродрома и врсти и обиму операција на њему;

(ц) уважавају светска искуства у коришћењу аеродрома и научна и техничка достигнућа;

(д) омогућавају тренутну реакцију на утврђене узроке удеса и озбиљних незгода;

(е) омогућавају потребну флексибилност за прилагођено усаглашавање.

Члан 86.

ATM/ANS

1. *ATM/ANS* услуге морају да се пружају у складу са основним захтевима из Анекса Vб ове уредбе и, ако је примењиво, Анекса Va ове уредбе.

2. Од пружалаца *ATM/ANS* услуга се захтева да имају сертификат. Сертификат се издаје кад пружалац услуга покаже да је оспособљен и да има средства да испуњава одговорности повезане с његовим правом на пружање услуга. Права која су дата и обим услуга које се пружају морају да буду наведени у сертификату.

3. Одступајући од става 2. овог члана, државе чланице могу да пружаоцима услуга информисања ваздухоплова у лету допусте могућност давања изјаве (декларације) да су оспособљени и да имају средства да испуњавају одговорности повезане са пружањем њихових услуга.

4. Мерама из става 6. овог члана могу да се одреде захтеви за сертификацију организација које се баве пројектовањем, производњом и одржавањем *ATM/ANS*

система и саставних елемената значајних по безбедност. Сертификат се издаје овим организацијама кад покажу да су оспособљене и да имају средства да испуњавају одговорности повезане с њиховим правима. Права која су дата морају да буду наведена у сертификату.

5. Мерама из става 6. овог члана могу да се одреде захтеви за сертификацију или – алтернативно – потврђивање (*validation*) пружалаца *ATM/ANS* услуга у вези са *ATM/ANS* системима и саставним елементима значајним по безбедност. Сертификат у вези са овим системима и саставним елементима издаје се, или се потврда даје, кад подносилац захтева покаже да су системи и саставни елементи усклађени са детаљним спецификацијама којима се обезбеђује усклађеност са основним захтевима из става 1. овог члана.

6. Мере потребне за примену овог члана усвајају се према регулаторном поступку из члана 5. став 3. Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004.

Мере посебно одређују следеће:

(а) услове за пружање *ATM/ANS* услуга сагласно основним захтевима из Анекса Vб ове уредбе и, ако је примењиво, из Анекса Va ове уредбе;

(б) услове за одређивање детаљних спецификација за *ATM/ANS* системе и саставне елементе и обавештавање подносилаца захтева о њима;

(ц) услове за издавање, одржавање, измене или допуне, суспензију или стављање ван снаге сертификата из ст. 2. и 4. овог члана;

(д) одговорности ималаца сертификата;

(е) услове и поступке у вези са изјавом (декларацијом) пружалаца услуга из става 3. овог члана и у вези са надзором над њима;

(ф) услове под којима се операције забрањују, ограничавају или подлежу посебним условима у интересу безбедности.

7. Мере из става 6. овог члана морају да:

(а) одражавају најновије стање технике и најбољу праксу у области *ATM/ANS*;

(б) су сразмерне врсти и сложености услуга које се пружају;

(ц) уважавају *ATM/ANS* светска искуства и научна и техничка достигнућа;

(д) развијају се тако што, колико је то могуће, уважавају одредбе Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004 и Уредбе (ЕЗ) бр. 550/2004 Европског парламента и Савета од 10. марта 2004. године о пружању услуга у ваздушној пловидби у Јединственом европском небу (Уредба о пружању услуга), Уредбе (ЕЗ) бр. 551/2004 и Уредбе (ЕЗ) бр. 552/2004 Европског парламента и Савета од 10. марта 2004. године о интероперабилности европске мреже за управљање ваздушном пловидбом (Уредба о интероперабилности) и омогућавају прелазне механизме којима се постиже непрекинуто важење сертификата који су већ издати сагласно наведеним уредбама; на почетку, оне садрже безбедносне прописе из наведених уредби и, по потреби, у случају будућих промена, уважавају најновија научна и техничка достигнућа;

(е) омогућавају тренутну реакцију на утврђене узроке удеса и озбиљних незгода.

Члан 8ц.

Контролори летења

1. Контролори летења и лица и организације који су укључени у обуку, тестирање, проверу или здравствену процену контролора летења морају да буду усаглашени са основним захтевима из Анекса Vб ове уредбе.

2. Контролори летења морају да имају дозволу и лекарско уверење који одговарају услугама које пружају.

3. Дозвола из става 2. овог члана се издаје кад подносилац захтева за издавање дозволе покаже да испуњава правила која се доносе да би се омогућила усклађеност са основним захтевима у погледу теоријског знања, практичних способности, језичког знања и искуства, као што је то предвиђено у Анексу Vб ове уредбе.

4. Лекарско уверење из става 2. овог члана издаје се кад је контролор летења усаглашен с правилима која се доносе да би се омогућила усклађеност са основним захтевима у погледу здравствене способности, као што је то прописано у Анексу Vб ове уредбе. Лекарска уверења морају да издају лекари ваздухопловне медицине или ваздухопловно-медицински центри.

5. У дозволи и лекарском уверењу морају да се наведу права која су дата контролору летења и обим дозволе и лекарског уверења.

6. Оспособљеност организација за обуку контролора летења, лекара ваздухопловне медицине и ваздухопловно-медицинских центара да испуњавају одговорности повезане с њиховим правима у односу на издавање дозвола и лекарских уверења признаје се издавањем сертификата.

7. Сертификат се издаје кад организације за обуку, лекари ваздухопловне медицине и ваздухопловно-медицински центри за контролоре летења покажу да су усаглашени са правилима која се доносе да би се омогућила усклађеност са одговарајућим основним захтевима из Анекса Vб ове уредбе. У њему се наводе права која су дата издавањем сертификата.

8. Лица која су одговорна за спровођење практичне обуке или за процену вештина контролора летења морају да имају овлашћење. Овлашћење се издаје кад лице покаже да испуњава правила која се доносе да би се омогућила усклађеност са одговарајућим основним захтевима из Анекса Vб ове уредбе. У њему се наводе права која су дата издавањем овлашћења.

9. Симулатори за обуку морају да буду усклађени са одговарајућим основним захтевима из Анекса Vб ове уредбе.

10. Мере које су намењене за измене и допуне споредних елемената овог члана његовим допуњавањем, усвајају се према детаљном регулаторном поступку који је предвиђен у члану 65. став 4. ове уредбе.

Ове мере морају посебно да одређују:

(а) различита овлашћења, додатна и посебна овлашћења која се уносе у дозволе контролора летења;

(б) услове за издавање, одржавање, измену, ограничење, суспензију или стављање ван снаге дозвола, овлашћења, додатних и посебних овлашћења из дозвола, лекарских уверења, одобрења и сертификата и услове под којима се не захтевају ови сертификати и одобрења и омогућава прелазни механизам којим се постиже континуирано важење већ издатих одобрења и сертификата;

(ц) права и одговорности ималаца дозвола, овлашћења, додатних и посебних овлашћења из дозвола, лекарских уверења, одобрења и сертификата;

(д) услове за прихватање и конверзију дозвола контролора летења, као и услове за прихватање и конверзију националних лекарских уверења и претварање у општепризната лекарска уверења.

11. Мере из става 10. овог члана одражавају најновије стање технике, укључујући најбољу праксу и научна и техничка достигнућа у области обуке контролора летења. На почетку, развијају се на основу Упутства Европског парламента и Савета 2006/23/ЕЗ од 5. априла 2006. године о дозволи контролора летења Заједнице.“

8. Члан 9. мења се и допуњава како следи:

(а) став 1. мења се и гласи :

„1. Ваздухоплови из члана 4 став 1(д) ове уредбе, њихова посада и операције, морају да испуњавају важеће стандарде *ICAO*. У одсуству стандарда *ICAO*, ваздухоплови и њихове операције морају да испуне захтеве из Анекса I, III и IV ове уредбе, и, ако је примењиво, из Анекса Vб ове уредбе, ако ови захтеви нису супротни правима трећих држава из међународних уговора.“;

(б) у ставу 5. следећа тачка додаје се:

„(е) о безбедносним аспектима повезаним са *ATM/ANS*.“;

9. у члану 10, став 1. мења се и гласи:

„1. Државе чланице, Комисија и Агенција морају да сарађују како би омогућили усклађеност са овом уредбом и правилима за њено извршење.“;

10. Члан 11. мења се и допуњава како следи:

(а) ст. 4. и 5. мењају се и гласе:

„4. Док на снагу не ступе мере из члана 5. став 5, члана 7. став 6. и члана 9. став 4. ове уредбе и док не истекне прелазни период који је њима предвиђен, не дирајући примену члана 69. став 4. ове уредбе, сертификати који не могу да се издају према овој уредби, могу да се издају према важећим националним прописима.

5. Док на снагу не ступе мере из члана 8. став 5. ове уредбе и док не истекне прелазни период који је њима предвиђен, не дирајући примену члана 69. став 4. ове уредбе, сертификати који не могу да се издају према овој уредби могу да се издају према важећим националним прописима.“

(б) следећи ставови додају се:

„5а. Док на снагу не ступе мере из члана 8а. став 5. и члана 8ц. став 10. ове уредбе и док не истекне прелазни период који је њима предвиђен, не дирајући примену члана 69. став 4. ове уредбе, сертификати који не могу да се издају према овој уредби могу да се издају према важећим националним прописима.

5б. Док на снагу не ступе мере из члана 8б. став 6. ове уредбе и док не истекне прелазни период који је њима предвиђен, не дирајући примену члана 69.

став 4. ове уредбе, сертификати који не могу да се издају према овој уредби могу да се издају према важећим националним прописима или, када је примењиво, на основу одговарајућих захтева из Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2096/2005 од 20. децембра 2005. године о заједничким захтевима за пружање услуга у ваздушној пловидби.“

11. У члану 13, следећи став додаје се:

„Квалификоване организације не могу да издају сертификате.“;

12. У члану 18, тач. (ц) и (д) мењају се и гласе:

„(ц) издаје сертификационе захтеве (*certification specifications*), прихватљиве начине усаглашавања (*acceptable means of compliance*) и смернице (*guidance material*) за примену ове уредбе и правила за њено извршење;

(д) доноси одговарајуће одлуке за примену чл. 20, 21, 22, 22а, 22б, 23, 54. и 55. ове уредбе, укључујући одобравање изузећа у испуњавању основних захтева утврђених овом уредбом и правилима за њено извршење имаоцима сертификата које је она издала, у случају непредвиђених хитних оперативних околности или оперативних потреба с ограниченим трајањем, под условом да изузеће не утиче неповољно на ниво безбедности, да се одобри на период који не прелази два месеца, да се о томе обавести Комисија и да се оно не обнавља;“;

13. У члану 19. став 2, тачка (а) мења се и гласи:

„(а) сертификационе захтеве и прихватљиве начине усаглашавања; и“;

14. Следећи чланови додају се:

**„Члан 22а.
ATM/ANS**

У погледу *ATM/ANS* из члана 4. став 3ц. ове уредбе Агенција:

(а) сама или преко националних ваздухопловних власти или квалификованих организација спроводи инспекције и провере (одите) организација које сертифициује;

(б) издаје и продужава важење (обнавља) сертификата организацијама које имају седиште изван територије на којој се примењује Уговор, а одговорне су за пружање услуга у ваздушном простору територије на којој се примењује Уговор;

(ц) издаје и продужава важење (обнавља) сертификата организацијама које пружају паневропске услуге (*pan-European services*);

(д) мења, суспендује или ставља ван снаге одговарајући сертификат онда кад више нису испуњени услови под којима је сертификат издат или кад ималац сертификата не испуњава обавезе садржане у овој уредби или правилима за њено извршење.

Члан 22б.

Сертификација контролора летења

У погледу лица и организација из члана 8ц. став 1. Агенција:

а) сама или преко националних ваздухопловних власти или квалификованих организација, спроводи истраживања и провере (одите) организација које сертифициује и, по потреби, њиховог особља;

б) издаје и обнавља важеће сертификата организацији за обуку контролора летења са седиштем изван држава чланица и, по потреби, њиховом особљу;

ц) мења, суспендује или ставља ван снаге одговарајући сертификат онда кад више нису испуњени услови под којима је сертификат издат или кад правно или физичко лице које има сертификат не испуњава обавезе садржане у овој уредби или правилима за њено извршење.“;

15. у члану 33. став 2(ц), датум „30. септембар“ мења се и гласи „30. новембар“;

16. у члану 44, став 1. мења се и гласи:

„1. Жалба може да се изјави на одлуке које Агенција донесе према чл. 20, 21, 22, 22а, 22б, 23, 55. или 64. ове уредбе.“;

17. у члану 50, став 2. мења се и гласи:

„2. Суду правде Европских заједница може да се изјави тужба за поништење одлука које Агенција донесе према чл. 20, 21, 22, 22а, 22б, 23, 55. или 64. ове уредбе када се исцрпе сви жалбени поступци унутар Агенције.“.

18. члан 52. мењ се и допуњава како следи:

(а) у ставу 1, први подстав мења се и гласи:

„У најкраћем могућем року, по ступању на снагу ове Уредбе, управни одбор успоставља транспарентне процедуре за издавање мишљења, сертификационих захтева, прихватљивих начина усаглашавања и смерница из члана 18.(а) и (ц) ове уредбе.“;

(б) став 2. мења се и гласи:

„2. Када Агенција, на основу члана 19. ове уредбе даје мишљења, сертификационе захтеве, смернице, прихватљиве начине усаглашавања које треба да примењују државе чланице, она успоставља поступак по коме се саветује са државама чланицама. Агенција може да оснује радну групу у коју је свака држава чланица овлашћена да именује стручњака.“.

19. у члану 55. став 1, прва реченица мења се и гласи:

„Агенција може сама да спроведе сва потребна истраживања у предузећима (привредним друштвима) у складу са чл. 7, 20, 21, 22, 22а, 22б, 23. и члан 24. став 2. ове уредбе или да их повери националној ваздухопловној власти или квалификованој организацији.“

20. следећи члан додаје се:

**„Члан 65а.
Измене и допуне**

Сагласно Уговору, Комисија предлаже измене и допуне уредаба (ЕЗ) бр. 549/2004, (ЕЗ) бр. 550/2004, (ЕЗ) бр. 551/2004 и (ЕЗ) бр. 552/2004, да би се уважили захтеви из ове уредбе.“;

21. наслов Анекса V мења се и гласи:
„Мерила за квалификоване организације из члана 13. ове уредбе („квалификовани ентитет“ или „ентитет“);

22. анекси Va и Vб додају се, како је наведено у Анексу ове уредбе.

Члан 2.

Упутство 2006/23 се овим ставља ван снаге.

Одредбе Упутства 2006/23/ЕЗ настављају да се примењују на прелазној основи, до датума примене мера које су наведене у члану 8ц. став 10. Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008 која је измењена и допуњена овом уредбом.

Члан 3.

Ова уредба ступа на снагу 20. дана од дана објављивања у Службеном листу Европске уније.

Комисија ће до 31. децембра 2013. године усвојити мере из члана 8а. став 5. Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008 на начин како је измењена и допуњена ова уредба. Члан 8а. примењује се од датума наведених у тим мерама.

Комисија ће до 31. децембра 2012. године донети мере из члана 8б. став 6. и члана 8ц. став 10. Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008 на начин како је измењена и допуњена ова уредба. Чл. 8б. и 8ц. примењују се од датума наведених у тим мерама.

Ова уредба у целини обавезује и непосредно се примењује у свим државама чланицама.

ОСНОВНИ ЗАХТЕВИ ЗА АЕРОДРОМЕ

A – Физичке особине, инфраструктура и опрема

1. Површина за кретање (Movement area)

(а) Аеродроми морају да одреде површину за слетање и полетање ваздухоплова која испуњава следеће услове:

(i) простор за слетање и полетање мора да има димензије и особине које одговарају ваздухопловима којима је намењено коришћење објекта;

(ii) простор за слетање и полетање, ако је то потребно, мора да има носивост која омогућава понављајуће операције ваздухоплова којима је намењен. Онај простор који није намењен понављајућим операцијама ваздухоплова мора да буде подобан да пружи потпору ваздухоплову;

(iii) простор за слетање и полетање мора да се пројектује тако да омогућава отицање воде и спречава да нагомилана вода створи неприхватљив ризик по операције ваздухоплова;

(iv) нагиб и промене нагиба простора за слетање и полетање не смеју да проузрокују неприхватљив ризик по операције ваздухоплова;

(v) карактеристике површине простора за слетање и полетање морају да одговарају ваздухопловима којима су намењене; и

(vi) простор за слетање и полетање мора да буде слободан од предмета који могу да створе неприхватљив ризик по операције ваздухоплова.

(б) Кад има више простора одређених за слетање и полетање, они морају да су такви да не стварају неприхватљив ризик по операције ваздухоплова.

(ц) Простор који је намењен за слетање и полетање мора да буде окружен одређеним зонама. Оне су намењене заштити ваздухоплова који их надлећу док полећу или слећу, или ублажавању последица превременог слетања или последица скретања са простора за слетање и полетање или његовог прекорачења и испуњавају следеће услове:

(i) ове зоне морају да имају димензије које одговарају предвиђеним операције ваздухоплова.;

(ii) нагиб и промене нагиба у овим зонама не сме да проузрокује неприхватљив ризик по операције ваздухоплова;

(iii) ове зоне морају да су слободне од предмета који могу да створе неприхватљив ризик по операције ваздухоплова. То не значи да на њима не може да се налази ломљива опрема потребна за подршку операцијама ваздухоплова;

(iv) свака од ових зона мора да има носивост која одговара њеној намени.

(д) Ове површине аеродрома и њима припадајућа непосредна околина намењена таксирању или паркирању ваздухоплова морају да се пројектују тако да омогуће безбедне операције ваздухоплова који намеравају да користе поједине објекте под свим планираним условима, и испуњавају следеће услове:

(i) носивост ових површина мора да омогући понављајуће операције ваздухоплова којима је намењено њихово коришћење, изузев кад се користе само повремено, у ком случају морају да буду способне да пруже потпору ваздухоплову;

(ii) ове површине морају да буду пројектоване тако да омогућавају отицање воде и спречавају да нагомилана вода створи неприхватљив ризик по операције ваздухоплова;

(iii) нагиби и промене нагиба на овим површинама не смеју да стварају неприхватљив ризик по операције ваздухоплова;

(iv) површинске карактеристике ових површина морају да одговарају ваздухопловима којима су намењене; и

(v) ове површине морају да су слободне од предмета који могу да створе неприхватљив ризик по операције ваздухоплова. То не значи да опрема за паркирање која се захтева на њима не може да буде постављена на посебно одређене положаје или зоне.

(е) Остала инфраструктура намењена да је користе ваздухоплови мора да се пројектује тако да њено коришћење не створи неприхватљив ризик по ваздухоплове.

(ф) Конструкције, зграде, опрема или складишта морају да буду смештени и пројектовани тако да не створе неприхватљив ризик по операције ваздухоплова.

(г) Неовлашћеним лицима, неовлашћеним возилима или животињама које су довољно велике да створе неприхватљив ризик по операције ваздухоплова, спречава се приступ на површину за кретање одговарајућим средствима, при чему се не дира у национална и међународна правила о заштити животиња.

2. Надвишавање препрека

(а) Ради заштите ваздухоплова који прилази аеродрому ради слетања и ваздухоплова који полеће са аеродрома, морају да се одреде прилазне и одлазне руте или зоне. Ове руте или зоне омогућавају ваздухопловима одговарајућу висину за надвишавање препрека на територији око аеродрома, уз уважавање локалних физичких карактеристика.

(б) Овакво надвишавање препрека мора да одговара фази лета и врсти операције која се изводи. При томе узима се у обзир опрема која се користи за одређивање положаја ваздухоплова.

3. Визуална и невизуелна помагала и опрема аеродрома

(а) Визуелна и невизуелна помагала морају да буду прилагођена намени, препознатљива, и да пружају корисницима недвосмислене информације у свим намераваним оперативним условима.

(б) Опрема аеродрома мора да функционише сходно својој намени у свим предвиђеним оперативним условима. У оперативним условима или у случају отказа, опрема аеродрома не сме да проузрокује неприхватљив ризик по ваздухопловну безбедност.

(ц) Помагала и њихови системи за напајање електричном енергијом морају да буду пројектовани тако да њихови откази не проузрокују неодговарајућа, збуњујућа или недовољна обавештења корисницима или прекид пружања било које основне услуге.

(д) Морају да се обезбеде одговарајући начини заштите који спречавају оштећења или сметње у раду ових помагала.

(е) Извори зрачења или присуство покретних или фиксних објеката не смеју да ометају учинак ваздухопловних система комуникације, навигације и надзора и да утичу штетно на њихово деловање.

(ф) Информације о раду и коришћењу опреме аеродрома морају да се ставе на располагање одговарајућем особљу, укључујући јасно навођење околности које би могле да проузрокују неприхватљив ризик по ваздухопловну безбедност.

4. Подаци о аеродрому

(а) Морају да се успоставе и ажурирају подаци који су од значаја за аеродром и расположиве услуге.

(б) Ови подаци морају да буду тачни, разумљиви, потпуни и недвосмислени. Мора да се одржава одговарајући ниво интегритета података.

(ц) Подаци морају да се благовремено ставе на располагање корисницима и одговарајућим пружаоцима услуга у ваздушној пловидби, употребом довољно безбедног и брзог метода комуникације.

Б – Коришћење и управљање

1. Оператер аеродрома одговоран је за коришћење аеродрома. Он има следеће одговорности:

(а) оператер аеродрома мора да има, непосредно или посредно путем уговора, сва средства потребна за безбедно одвијање операција ваздухоплова на аеродрому. Та средства, поред осталог, обухватају објекте, особље, опрему и материјал, документацију која описује делатности, одговорности и процедуре, приступ релевантним подацима и вођење евиденције;

(б) оператер аеродрома мора да обезбеди да су захтеви из дела А овог анекса увек испуњени или да предузме потребне мере за ублажавање ризика повезаних с неиспуњавањем тих захтева. Оператер мора да успостави и примени процедуре ради благовременог обавештавања свих корисника о наведеним мерама;

(ц) оператер аеродрома мора да успостави и примени одговарајући програм за управљање ризиком од присуства дивљих животиња на аеродрому ;

(д) оператер аеродрома мора да обезбеди да кретање возила и лица на површини за кретање ваздухоплова и другим оперативним површинама буде усклађено с кретањем ваздухоплова, да би се избегли судари и оштећења ваздухоплова;

(е) оператер аеродрома мора да обезбеди да се успоставе и примењују процедуре за умањење ризика повезаних с коришћењем аеродрома у зимским условима, у неповољним временским условима, при смањеној видљивости или и, по потреби, ноћу;

(ф) оператер аеродрома мора да закључи уговоре с другим одговарајућим организацијама како би се обезбедила континуирана усклађеност са овим основним захтевима за аеродроме. Ове организације укључују, између осталог, оператере ваздухоплова, пружаоце услуга у ваздушној пловидби, пружаоце услуга земаљског опслуживања, као и друге организације чије делатности или производи могу да утичу на безбедност ваздухоплова;

(г) оператер аеродрома, сам или на основу уговора с трећим лицима, мора да обезбеди постојање процедура за снабдевање ваздухоплова горивом које није контаминирано и које има одговарајуће спецификације;

(х) приручници за одржавање аеродромске опреме морају да буду на располагању, да се примењују у пракси и да садрже упутства за одржавање и поправке, обавештења о сервисирању, отклањању недостатака и поступак инспекције;

(и) оператер аеродрома мора да успостави и примени план за ванредне ситуације, који садржи и могуће сценарије у ванредним ситуацијама до којих може да дође на аеродрому или у његовој околини. Овај план мора да се усклади, када је то могуће, с планом за ванредне ситуације локалне заједнице;

(ј) оператер аеродрома мора да обезбеди да на аеродрому постоје одговарајућа спасилачке службе и ватрогасне службе. Оне се хитро одазивају у случају незгода или удеса и најмање укључују опрему, средства за гашење и потребан број особља;

(к) оператер аеродрома мора да запошљава само обучено и одговарајуће квалификовано особље за коришћење и одржавање аеродрома, да спроводи и одржава програме обуке и провере програма како би се осигурала континуирана стручност свог одговарајућег особља;

(л) оператер аеродрома мора да обезбеди да сва лица која имају приступ површинама за кретање ваздухоплова и другим оперативним површинама без пратње, буду одговарајуће обучена и квалификована за то;

(м) особље спасилачке и ватрогасне службе мора да буде одговарајуће обучено и квалификовано за рад у аеродромском окружењу. Оператер аеродрома мора да примени и одржава програме обуке и провере како би се осигурала континуирана стручност овог особља;

(н) целокупно особље спасилачке и ватрогасне службе од којег се потенцијално може захтевати да делује у ванредним ситуацијама на аеродрому, мора периодично да демонстрира своју здравствену способност потребну за задовољавање извршавање његових функција, узимајући у обзир врсту послова. У том контексту, здравствена способност, која подразумева физичко и ментално здравље, означава одсуство обољења или неспособности који особље могу да онемогуће да:

(i) извршава задатке потребне за деловање у ваздухопловним ванредним ситуацијама;

(ii). у сваком тренутку испуњава дужности које су му додељене, или

(iii) исправно опажа своју околину.

2. Системи управљања

(а) Оператер аеродрома мора да примени и одржава систем управљања којим омогућава испуњавање основних захтева за аеродроме у циљу континуираног и проактивног унапређења безбедности. Систем управљања обухвата организационе структуре, одговорност, надлежности, политике и процедуре.

(б) Систем управљања садржи програм превенције удеса и незгода, који обухвата пријављивање догађаја и анализу догађаја. По потреби, анализа укључује субјекте који су наведени у тачки 1(ф) овог дела.

(ц) Оператер аеродрома мора да изради аеродромски приручник и да поступа у складу с њим. Приручник мора да садржи сва потребна упутства, обавештења и процедуре за аеродром, за систем управљања и испуњавање дужности оперативног особља.

Ц – Околина аеродрома

1. Ваздушни простор око површина за кретање на аеродрому мора да се штити се од препрека, да би се омогућило да се предвиђене операције ваздухоплова на аеродрому обављају без неприхватљивих ризика изазваних препрекама око аеродрома. Стога се развијају, користе и стално надзиру површине за надгледање препрека, да би се открио сваки продор који није сагласан правилима.

(а) Свака повреда ових површина захтева процену у којој се утврђује да ли је предмет створио неприхватљив ризик. Сваки објект који представља неприхватљиви ризик мора да се уклони или морају да се предузму одговарајуће мере за умањење ризика како би се заштитио ваздухоплов који користи аеродром.

(б) Све преостале препреке морају да буду објављене и, по потреби, обележене и, по потреби, опремљене светлима која омогућавају њихову видљивост.

2. Опасности повезане са деловањем људи и коришћењем земљишта које су, поред осталог, наведене у доњем списку, прате се. Ризик који проузрокују мора да буде процењен и адекватно умањен:

(а) свака изградња или промена намене земљишта на подручју аеродрома;

(б) могућност појаве турбуленција изазваних препрекама;

(ц) употреба опасних, нејасних и збуњујућих светала;

(д) заслепљивање проузроковано великим и високо рефлектујућим површинама;

(е) успостављање подручја која могу да подстакну активност дивљих животиња у околини површине за кретање на аеродрому;

(ф) извори невидљивог зрачења или присуство покретних или фиксних објеката који могу да ометају учинак ваздухопловних система за комуникацију, навигацију и надзор или штетно да утичу на њихово деловање.

3. Локална заједница мора да успостави план мера у ванредним ситуацијама до којих може да дође на локалном подручју аеродрома.

Д – Остало

Изузев кад је ваздухоплов у ванредној ситуацији, у ком случају се преусмерава на алтернативни аеродром или у другим условима одређеним за сваки поједини случај, ваздухоплови којима пројекат аеродрома и редовни оперативни поступци нису намењени, не смеју да користе аеродром и његове делове.

ОСНОВНИ ЗАХТЕВИ ЗА ATM/ANS И ЗА КОНТРОЛОРЕ ЛЕТЕЊА

1. Коришћење ваздушног простора

(а) Сви ваздухоплови, изузев оних који се баве делатностима из члана 1. става 2 (а) ове уредбе, у свим фазама лета или на подручју за кретање на аеродрому, морају да поступају према заједничким општим оперативним правилима и свим примењивим процедурама одређеним за коришћење предметног ваздушног простора.

(б) Сви ваздухоплови, изузев оних који се баве делатностима из члана 1. става 2 (а) ове уредбе, морају да буду опремљени захтеваним саставним елементима који се користе на одговарајући начин. Саставни елементи који се користе унутар *ATM/ANS* система такође морају да испуњавају захтеве из тачке 3.

2. Услуге

(а) Ваздухопловно информисање и подаци за кориснике ваздушног простора за намене ваздушне пловидбе

(i) Подаци који се користе као извори ваздухопловних информација морају да буду довољно квалитетни, потпуни, актуелни и благовремени.

(ii) Ваздухопловне информације морају да буду тачне, потпуне, актуелне, недвосмислене и са одговарајућим интегритетом у одговарајућем формату за кориснике.

(iii) Ове ваздухопловне информације морају да се благовремено прослеђују корисницима ваздушног простора, а морају да се користе довољно поуздана и брза комуникациона средства која су заштићена од сметњи и изобличавања.

(б) Ваздухопловно-метеоролошке информације

(i) Подаци који се користе као извори ваздухопловно-метеоролошких информација морају да буду довољно квалитетни, потпуни и актуелни.

(ii) У највећој могућој мери ваздухопловно-метеоролошке информације морају да буду прецизне, потпуне, актуелне, са одговарајућим интегритетом и недвосмислене, тако да испуњавају потребе корисника ваздушног простора.

(iii) Ове ваздухопловно-метеоролошке информације морају да се благовремено прослеђују корисницима ваздушног простора, а морају да се користе довољно поуздана и брза комуникациона средства која су заштићена од сметњи и изобличавања.

(ц) Услуге у ваздушном саобраћају

(i) Подаци који се користе као извор за пружање услуга у ваздушном саобраћају морају да буду правилни, потпуни и актуелни.

(ii) Услуге у ваздушном саобраћају морају да буду довољно прецизне, потпуне, актуелне и недвосмислене тако да испуњавају безбедносне потребе њихових корисника.

(iii) Аутоматизована средства која обезбеђују информације или савете корисницима морају да се правилно пројектују, производе и одржавају, да би била прикладна за намеравану сврху.

(iv) Услуге контроле летења и с њима повезане процедуре морају да обезбеде одговарајуће раздвајање између ваздухоплова, по потреби помажу у заштити од препрека и других опасности у ваздуху и обезбеђују брзу и благовремену координацију са свим релевантним корисницима и суседним деловима ваздушног простора.

(v) Комуникација између услуга у ваздушном саобраћају и ваздухоплова и релевантних јединица пружалаца услуга у ваздушним саобраћају мора да буде благовремена, јасна, правилна и недвосмислена, заштићена од сметњи, међусобно разумљива за све учеснике и, ако је то примењиво, призната од свих њих.

(vi) Морају да буду обезбеђена средства за откривање могућих ванредних ситуација и, када је примерено, за покретање благовремених акција трагања и спасавања. Наведена средства обухватају, најмање, одговарајуће механизме узбуњивања, мере и поступке координације као и средства и особље за ефикасно покривање подручја одговорности.

(д) Услуге комуникације

Услуге комуникације морају да постижу и одржавају довољан учинак у погледу њихове расположивости, интегритета, сталности и благовремености. Оне су брзе и заштићене од изобличавања

(е) Услуге навигације

Услуге навигације морају да постижу и одржавају довољан ниво учинка у погледу усмеравања, позиционира и, кад је доступно, информација о временском распореду. Мерила учинка укључују тачност, интегритет, расположивост и сталност услуга.

(ф) Услуге надзора

Услуге надзора морају да утврде одговарајући положај ваздухоплова у ваздуху, као и других ваздухоплова и возила на површинама аеродрома, с одговарајућим учинком у односу на тачност, интегритет, континуитет и вероватноћу откривања.

(г) Управљање протоком ваздушног саобраћаја

При тактичком управљању протоком ваздушног саобраћаја на нивоу Заједнице морају да се користе и обезбеде довољно прецизне и актуелне информације о обиму и природи планираног ваздушног саобраћаја који утиче на пружање услуга као и координацију и договарање о преусмеравању или кашњењу у протоку саобраћаја, како би се смањио ризик од ситуација преоптерећења до кога може доћи у ваздуху или на аеродрому.

(x) Управљање ваздушним простором

Додељивање посебног дела ваздушног простора за одређено коришћење мора се пратити, координирати и објављивати на правовремен начин како би се смањило ризик од губитка раздвајања између ваздухоплова у свим околностима.

(и) Пројектовање ваздушног простора

Структуре ваздушног простора и поступци летења морају да се правилно пројектују, прегледају и потврђују пре него што се развију и ваздухоплови почну да их користе.

3. Системи и саставни елементи

(a) Опште

Системи и саставни елементи *ATM/ANS* који обезбеђују одговарајуће информације за ваздухоплове и од ваздухоплова ка земљи, морају да буду правилно пројектовани, произведени, уграђени, одржавани и коришћени како би се обезбедила прикладност за њихову намеравану сврху.

(б) Интегритет, својства и поузданост система и саставних елемената

Интегритет и с безбедношћу повезана својства система и саставних елемената на ваздухоплову, на земљи или у свемиру, морају да одговарају намераваној сврси. Морају да испуњавају захтевани ниво оперативних својстава за све предвиђене оперативне услове и током читавог оперативног века.

(ц) Пројектовање система и саставних елемената

(i) Системи и саставни елементи морају да буду пројектовани на начин да испуњавају примењиве безбедносне захтеве.

(ii) Системи и саставни елементи, узети заједно, одвојено или у међусобној вези морају да се пројектују тако да су вероватноћа да било који отказ изазове укупан отказ система и озбиљност његовог дејства на безбедност услуга у обрнутој сразмери.

(iii) Системи и саставни елементи, узети заједно или у међусобној вези морају да се пројектују тако да уважавају ограничења везана за људске могућности и деловање.

(iv) Системи и саставни елементи морају да буду пројектовани тако да су заштићени од случајних штетних интеракција са спољашњим елементима.

(v) Особљу се на јасан, недвосмислен и доследан начин преносе информације потребне за производњу, уградњу, операције и одржавање система и саставних елемената, као и информације о околностима опасним по безбедност.

(д) Стални ниво услуге

Безбедан ниво система и саставних елемената мора да се одржава током пружања услуга и при свакој промени у пружању услуга.

4. Квалификације контролора летења

(а) Опште

Лице које се обучава за контролора летења или студента контролора летења мора да има довољну образовну, физичку и менталну зрелост за стицање, задржавање и показивање одговарајућег теоријског знања и практичних вештина.

(б) Теоријско знање

- (i) Контролор летења мора да стекне и одржава ниво знања које је примерено пословима које извршава и сразмерно ризицима повезаним са врстом услуге.
- (ii) Стицање и задржавање теоријског знања мора да се покаже континуираном проценом током обуке или одговарајућим испитима.
- (iii) Мора да се одржава одговарајући ниво теоријског знања. Усклађеност мора да се покаже редовним проценама или испитима. Динамика испита мора да буде сразмерна нивоу ризика који је повезан са врстом услуге.

(ц) Практичне вештине

- (i) Контролор летења мора да стекне и одржава практичне вештине које су примерене његовим/њеним функцијама. Ове вештине морају да буду сразмерне ризицима који су повезани са врстом услуге и морају да обухвате најмање, ако одговара пословима које обављају, следеће ставке:
 - i. оперативне процедуре;
 - ii. аспекте карактеристичне за задатке;
 - iii. неочекиване и ванредне ситуације; и
 - iv. људске факторе.
- (ii) Контролор летења мора да покаже способност да обавља повезане процедуре и задатке на нивоу квалификација које одговарају пословима које извршава.
- (iii) Стечени ниво практичне способности мора да се одржава. Усклађеност мора да се верификује редовним проценама. Динамика ових процена мора да буде сразмерна сложености и нивоу ризика повезаним са врстом услуге и задатком који се обављају.

(д) Језичко знање

- (i) Контролор летења мора да покаже способност да говори и разуме енглески језик у мери која је неопходна да комуницира ефикасно у гласовном (телефонском/радио-телефонском) и непосредном контакту лицем у лице у ситуацијама о конкретним темама и темама везаним за посао, укључујући ванредне ситуације..
- (ii) Контролор летења мора такође да покаже способност да говори и разуме национални језик/језике на горе описаном нивоу, кад год је то неопходно у дефинисаном делу ваздушног простора за потребе пружања *ATS* услуга.

(е) Уређаји за обуку на симулатору (*STD*)

Кад се користи *STD* за практичну обуку у погледу свести о ситуацији и људском фактору или за показивање стечених или одржаних практичних способности, он мора да има ниво учинка који омогућава адекватно симулирање радног окружења и оперативних услова примерених за спровођење обуке.

(ф) Курс обуке

- (i) Обука мора да се спроводи у оквиру курса обуке, који може да обухвати теоријску и практичну обуку, укључујући обуку на *STD*, ако је примењиво.
- (ii) Програм курса мора да буде дефинисан и одобрен за сваки тип обуке.

(г) Инструктори

(i) Теоријску обуку морају да спроводе одговарајуће квалификовани инструктори. Они морају да:

- i. поседују одговарајуће знање из области за коју обучавају; и
- ii. покажу способност да користе одговарајуће технике обуке.

(ii) Практичну обуку морају да спроводе одговарајуће квалификовани инструктори који имају следеће квалификације:

- i. стекли су захтевано теоријско знање и искуство за обуку коју спроводе;
- ii. показали су способност да спроводе обуку и користе одговарајуће технике обуке;
- iii. примењују технике обуке у процедурама којима намеравају да спроводе обуку; и
- iv. редовно похађају обуку у циљу освежења знања која обезбеђује одржавање стручне способности везане за спровођење обуке.

(iii) Инструктори практичне обуке морају такође да буду контролори летења или су имали право да раде као контролори летења.

(х) Процењивачи

- (i) Лица одговорна за вршење процене вештина контролора летења морају да:
 - i. покажу способност да врше процену, спроводе тестове и провере контролора летења; и
 - ii. редовно похађају обуку у циљу освежења знања како би се обезбедило да стандарди процене буду ажурно одржавани.

(ii) Процењивачи практичне обучености морају да имају или су имали овлашћење да раде као контролори летења у оним областима које намеравају да процењују.

(и) Здравствена способност контролора летења

(i) Здравствени критеријуми

- i. Сви контролори летења морају периодично да покажу да су здравствено способни да задовољавајуће извршавају своје послове. Усклађеност мора да се покаже одговарајућом проценом, уз

уважавање могућег опадања физичких и менталних способности због година старости;

- ii. Показивање здравствене способности, која подразумева физичко и ментално здравље, мора да укључи доказивање одсуства било какве болести или инвалидитета, који лице које пружа услуге контроле летења (*ATC*) чини неспособним да:

- правилно обавља задатке потребне за пружање *ATC* услуга
- у сваком тренутку испуњава дужности које су му додељене, или
- исправно опажа своју околину.

(ii) Кад здравствена способност не може у целини са се покаже, могу да се примене ублажавајуће мере које омогућавају једнак ниво безбедности.

5. Пружаоци услуга и организације за обуку

(a) Услуге се не пружају ако нису испуњени следећи услови:

(i) пружалац услуга има, непосредно или посредно на основу уговора, средства потребна за домаћај и обим услуга. Она, поред осталог, обухватају системе, објекте, укључујући јединице за напајање, управљачку структуру, особље, опрему и њено одржавање, документацију која описује делатности, одговорности и процедуре, приступ до одговарајућих података и вођење евиденције;

(ii) пружалац услуга развија и ажурира приручнике о управљању и операцијама повезаним са пружањем услуга и делује сагласно њима. Ови приручници садрже сва потребна упутства, обавештења и процедуре за операције, систем управљања, и за испуњавање дужности оперативног особља;

(iii) пружалац услуга примењује и одржава систем управљања на бази ризика (*risk-based management*) којим обезбеђује усклађеност са основним захтевима из овог анекса и тежи сталном проактивном побољшавању овог система;

(iv) пружалац услуга запошљава само одговарајуће квалификовано и обучено особље и примењује и одржава програме обуке и проверавања особља;

(v) пружалац услуга успоставља формалне везе са свима који доприносе пружању услуга, да би омогућио усклађеност са овим основним захтевима;

(vi) пружалац услуга успоставља и примењује план мера за непредвиђене догађаје који обухвата неуобичајене и ванредне ситуације до којих може доћи у вези са његовим услугама;

(vii) пружалац услуга успоставља и одржава програм безбедности и превенције удеса и незгода, који укључује пријављивање догађаја и њихову анализу и који се користи унутар система управљања, да би се допринело тежњи за сталним побољшавањем безбедности; и

(viii) пружалац услуга ствара аранжмане за проверавање да ли су учинци везани за безбедносне захтеве увек испуњени у погледу свих система и саставних елеменат које користи.

(б) *ATC* услуге не могу да се пружају ако нису испуњени следећи услови:

(i) за спречавање умора особља које пружа *ATC* услуге мора да се користи систем распореда особља. Такав систем распореда особља укључује смене рада,

време на раду и прилагођено време одмора. Ограничења која се успостављају оваквим системом распореда особља морају да уваже све релевантне факторе који доприносе умору, као што су, посебно, недовољно спавање, поремећај најнижег прихватљивог дневног ритма организма, ноћни рад, кумулирано радно време током одређеног периода и расподела додељених послова између особља;

(ii) стрес особља које пружа *АТС* услуге мора да се спречава путем образовних и превентивних програма;

(iii) пружалац *АТС* услуга мора да успостави процедуре како би проверио когнитивне способности особља које пружа *АТС* услуге и да ли је њихова здравствена способност нарушена;

(iv) пружалац *АТС* услуга при планирању и операцијама мора да уважава оперативна и техничка ограничења и начела људског фактора.

(ц) Услуге комуникације, навигације и/или надзора не пружају се ако нису испуњени следећи услови:

Пружалац услуга благовремено обавештава одговарајуће кориснике ваздушног простора и јединице контроле летења о оперативном статусу (и променама оперативног статуса) његових услуга које се пружају за намене *АТС*.

(д) Организације за обуку

Организација за обуку која спроводи обуку особља које пружа *АТС* услуге мора да испуни следеће захтеве:

- (i) има сва средства која су потребна за обим одговорности повезаних с њеним делатностима. Ова средства обухватају, али нису ограничена на, следеће: објекте, особље, опрему, методологију, документацију о задацима, одговорностима и процедурама, приступ одговарајућим подацима и вођење евиденције;
- (ii) има уведен и одржаван систем управљања који се односи на безбедност и стандарде обуке и тежи сталном побољшавању овог система; и
- (iii) по потреби, закључује аранжмане с другим одговарајућим организацијама, да би обезбедила континуирану усклађеност са овим основним захтевима.